

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖG

GRUNDAFD-ÅF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 30 JUNI 1918.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

*En framstående Malmöläkare * D:r Thure Petrén 60 år*

DOKTOR THURE PETRÉN OCH FRU SIRI PETRÉN I MAKARNAS HEM I MALMÖ. R. Küller foto.

"Ja, en och annan till slutet af Valborgselden är full och glömmet att bottenfrysa och skaffa sig ära och gull."

ALLTMERA SÄLLAN KUNNA DESSA entusiasmens vårdkasord tillämpas, när en minnesteckning skall skrivas, och ha de någon gång fullt berättigande, skymmer tidens krasshet bort dem, om ej personlighetens urkraft och öfverlägsenhet är så omullig, som just hos Thure Petrén, mannen som med Tycho Brahe kan säga: "non haberi sed esse." Doktor Petrén är sedan unga år en

lifshandlingens och den sunda folkutvecklingens representant. Han tycks aldrig ha mått en trång tankekammars golf med steg fram och tillbaka. För honom torde alltid vägen och målet varit ett, och vandrigen framåt och utåt rastlös, eljes kan man ej fatta att han medhunnit så mycket verkligt och allmängagneligt arbete.

Intet yrke är väl mera gifvande än läkarens, när det förstås rätt och icke blott blir till hieroglyfer på ett recept och en viss formell skepticism mot mänskligheten. En läkarens hjärta får icke "bottenfrysa", och kan

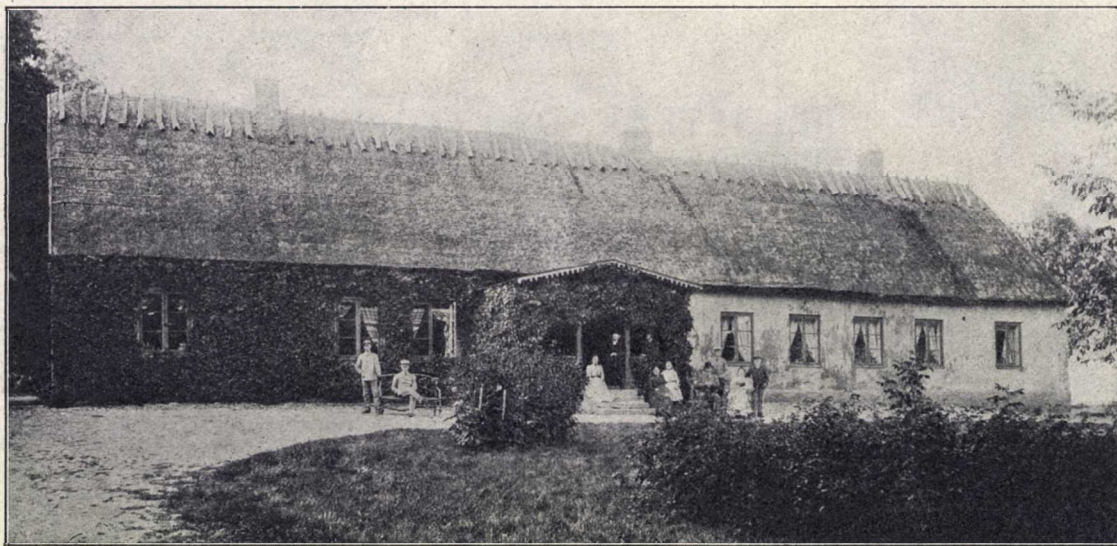
hans intelligens "spraka gnistor", är han den borne utöfvaren af sitt stora kall. Och dessa båda förutsättningar, ett levande hjärta och en eldsjäl, aldrig en sekund hopsjunkna till grå aska, har jubilaren, hvilken den 1 juli 1918 kan stiga upp på årens berg för att öfverblicka de arbetsfält han uppodlat, de vildsnår han röjt, de färdeleder han banat. Och med sin kända glittrande humor i blicken skall han kanske nicka med skånsk trygghet och tänka: "Det stycke frihetens land, som nu bär rika skördar, ville ingen annan vid än jag. Jorden var inte fet nog. En gång

blir det dock den, som blir mitt Skånes framtid, ty folkets dag stundar. Och då gäller det att bildningen icke ligger i träda." Och han ser fårorna efter sin plog, den, som enligt mångas mening gått fram för raskt, men som dock visat sig ha förstått värfvet.

"Intet mänskligt är mig främmande," det är ett vackert gammalt ord, om det tydes rätt, och följer man de omfattande kon-

turerna af Thure Petrén's arbetsområde, kan man ej betvifla, att han gladt, trofast och grundligt gjort till sin uppgift att lefva in i sin nästa både med forskning, tankeskärpa och deltagande förståelse. — Här framför mig på bordet ligga några pappersark, visserligen färdigt fyllda af biografiska uppgifter, men dock så föga sägande, om ej den lefvande andan af uppfattning för deras samhällseliga betydelse inblåses i dem. Redan vid trettio år började doktor Petrén praktiserä i Malmö, då en stad, som sof såväl på sina minnen som på sina framtidsmöjligheter. Det unga, nygifva paret: doktor Thure och fru Siri voro emellertid bägge — hvad de lyckligtvis äro den dag i dag — fändande gnistor, en ung och blomrik vår, som skulle förvandlas både till sommarens glöd och höstens mognad, men aldrig till det stora nedvisnandets inlighet: Hand i hand vandrade de två lifskamraterna öfver rosor och förnen. Bådas tillvaro fylldes från början af det djupt kända ansvaret, och de flackade icke land och rike omkring utan samlade sig värmande, skyddande och stödjande kring den bygd, där fädrens vagga stått, den bygd, där det blåa Sundet visar segelled till världshafvet.

Doktor Petrén ägnade sig särskildt åt vården af sinnessjuka och åt omsorgen om samhällets olycksbarn, och han blef 1897 läkare vid två vårdanstalter samt 1898 läkare vid Centralfängelset och Länsfängelset i Malmö. Så följde en mängd allmänna maktpåliggande uppdrag. Med sprudlande kvick värtalighet, okuflig energi och sakkännedom kan man komma långt till och med inom konservatismens högkvarter, och den oräddede Petrén fick allt flera lyssnare, hvilka sedan blefvo tillgifna anhängare. Belackarne voro mest polemiska journalister, dessa landsortspressens gåpåare, hvilka måste låta höra sig, för att man ej skall förgäta deras stämna och framför allt icke deras parti. Nu är emellertid jubilaren Petrén ingen partiernas edsvurne. Han har funnit sin egen väg och går den skulderbred. Bildningen sätter han främst, och folkskoleväsendet såväl som folkbiblioteken ha i honom en verksam beskyddare. Därefter är han en nitisk ifrare för folkbadet och Malmö Saltsjöbad, hvars verkställande direktör han är. Det är sannerligen icke den gode doktors fel, att det finns så många små smutsiga fötter i Sveriges tredje stad. Han skickar upprepade gånger hela kompanier af barn till gratistvagn i de präktiga badanstalterna. Bildning, bad och goda trafikle-

Halmstad prästgård i Skåne.

der utgöra enligt doktors mening grundvalen för ett sundt och lyckligt folk, och otaliga äro säkert de timmar han offrat för att planera och på kartan utstaka nya stadsområden, dit han sedan, som ordförande i styrelsen för Malmö stads spårvägar, snabbt nog fått skenor lagda.

Det redan nämnda borde vara tillräcklig lifsgärning för en man, hvilkens minne ej skall dö, men till ofvan anförda kan läggas

ännu ett tjugotal befattningar, hvilka under årens lopp ingått i Thure Petrén's plikter. Han har varit och är anlitad som revisor i flera institutioner och bolag, dessutom har han fått tid att utge skrifter och broschyrer samt — last but not least — att glädja sin stora vänkrets med det äkta skämtets krydda.

Ehuru undertecknad anser, att den individ är störst, som står eller faller på sin egen grund, bör det väl dock tilläggas att artikelns hedersföremål är den äldste i den märkliga tolflänkade syskonkedja, hvilken lyst och log vid Halmstads gamla prästgåll i Skåne. Samma syskonkedja lyser och ler än i dag öfver allt landet, och när andra tidens ljus slocknat, skola Petrénarnas alljämt brinna med minnets klaraste låga. —

Så långt ha vi väl alla hunnit, att vi erkänna kvinnans medlemskap i mannens sjäslif och hennes farliga arf från stammomern Eva att locka än med — surkart, än med prima tankefrukt samt hennes förmåga att af hemmet-lustgården göra ett bestående Eden, där harmoni och kärlek aflyfta söckendagens bördor. Fru Siri, solskenskvinnan med arbetsintensitetens viljestål i sinnet, har förstätt att samla i stället för att splittra. Hon har varit och hon är sin mans förstående, goda och kloka vän, men hon har icke i blind hustrubeundran förspillt sina egna rika pund, och det vore att utelämna pricken öfver i-t, om ej några ord nämndes om hennes samhällsinsats. Hon är den första, som med sin föresyn lärt södra Sveriges kvinnor sjukvårdens betydelse och genom hennes initiativ och outtröttliga sträfvan har det lyckats att uppväcka och vidmakthålla intresset för sjukvården. Inom Röda Korset och Fredrika Bremerförbundet har fru Siri verkat med en storsint, redbar kvinnas nitiskhet, och hvarhållt hennes stad och bygd behöft henne har hon som maken stått redo att utan braskande fraser hjälpa.

Min hägkomst af det Petrén'ska hemmet härleder sig från en majdag, då syrenerna nyss slagit ut i hela sin unga fägring. Däruppe i den vackra salongen doftade ett fång i vasen på det gammaldags intressanta bordet. De doftade vår och friskhet öfver hela rummet, symboliskt tycktes det mig. När jag bröt upp, fick jag med mig en knippa af husets glada, vackra syrenförråd, och med de kära blommorna i handen vandrade jag bort, så sällsamt ljus i hågen, som om jag kommit från en vid, grön slätt, där träden växte fritt under en hög och klar rymd.

E. KUVLENSTIERNA-WENSTER.

Hjärtats midsommar.

Af GUSTAF ULLMAN.

DIN ÄLDRIGA SKOG STÅR I DRÖM-

mande hvila —

där kände som barn vi hvar skyddande

vrå.

Och ner öfver stigarna guldstrålar sila

så lekande mildt från det glimtande blå.

Som sagan står Lifvet där inne så nytt,

så hvilande stilla, så lyssnande lydt.

Så lyssnande blidt och så hvilande mildt!

Hur världshafvet rasar, blodskummande

vildt! —

Säg, är det en synd, är det grymt och för-

mätet,

om vi, som dock pröfvats i vånda och strid,

nu lämna det bittra och tunga förgädet

för skogens och minnenas midsommar-

frid! —

Ej blommor vi bryta, ej kransar vi binda.

Vi störa ej fåglars och fjärlars lek.

Men mjuka och vänliga tankar vi linda

till offer åt kärlek, — som brände och

svek: —

"du fagraste syn öfver ungdomens stråt,

du sol öfver daggiga hedarnes gråt!" —

"Ni larmande dagar, ni härjande år,

som tystat vår sång om förhoppningens

vår, —

af andra och hårdare tider ni följas.

De vänta och hota, vi veta det nog,

fast tordönets tornande stormskyar döljas

en stund af vår drömmande midsommar-

skog.

Men, — där våra hjärtan sin helgedom

bygga

i oskuld och renaste vilja en gång,

där andas de ut och där vigas de trygga

till evig försoning vid rymdernas sång.

Där diktas vår saga som sannast och bäst

vid minnenas tysta, solstrålande fest. —

Iduns byrå och expedition,

Mästersamuelsgatan 45 Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonskont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Uppl. B, med juln:r:	Uppl. A, utan juln:r:	Uppl. C, praktuppl., med juln:r:
Helt år Kr. 10:50	Helt år Kr. 10:—	Helt år Kr. 14:—
1:a halfåret » 5:20	3 kvartal ... » 7:60	Half år » 7:25
2:a halfåret » 5:80	Half år » 5:20	Half år » 3:75
Kvartal » 2:60	Kvartal » 2:60	Kvartal » 1:35
4:e kvartalet » 3:25	Månad » 1:—	Månad » 1:35

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

35 öre efter text.	Utländska annonser:
40 öre å textside.	40 "eft. text, 45 öre
20 % förhöjning för	å textside, 20 % för
särskildt begärd plats.	för särsk. begärd plats.

2000 Tänder och diamanter. ❀

Infall och betraktelser
af *Algot Ruhe*.

2000

DET AR INTE SA VARST LANGE SEDAN att vården om våra tänder var överlämnad nästan uteslutande åt Guds försyn. Ännu i föräldrarnas barndom betraktades det som en ödets skickelse, ifall dessa dyrbara kroppsdelar råkade ställa sig skeft eller om det gick hål på bisingarna, och om någon miste en tand eller flera, hade han att ödmjukt ta förlusten som en pröfning af ödet, knappast svårare att bära än de tämligen otympliga apparater, med hvilka dåtidens tandläkare sökte nödtorftigt bota den vanställande bristen, åtminstone för ögat. Att gå tandlös gjorde icke en människa i gamla dagar omöjlig. Offret bar förlusten med undergifvenhet, hans omgifning betraktade den med öfverseende, och hvad tandläkaren angår, hade han inget annat att göra än att med prat och trösterika försäkningar skyla öfver sin bristande förmåga att bringa någon verkligt tillfredsställande hjälp. Voltaires karaktäristiskt grinande mun skulle knappast kunna åstadkommas i våra dagar. En herre i vår tid, som umgicks i de kretsar den geniale fransmannen lyckliggjorde med sina sarkasmer, skulle icke tillåta sig att ha så insjunkna läppar. Det är väl också knappast antagligt, att memoarerna från våra dagar skola komma att innehålla någon så komprometterande upplysning om en af nutidens damer, som den man kan få läsa i den finska författarinnan doktor Alma Söderhjelm's underhållande bok om Napoleons syskon, där det berättas om prinsessan Hortense, att hon hade så dåliga tänder, att blotta lukten tvingade folk att hålla sig på tre stegs afstånd från den sköna.

På den tiden, ja mycket senare, betraktades tandvärk ännu som en gillig sjukdomsanledning, inte bara af skolsjuka pojkar. Äfven vuxna människor, till och med på samhällets höjder kunde vara så svårt ansatta af denna plåga som kom igen ideligen, att tänderna för dem blef ett formligt lyte. När en gång den romantiske tyske diktaren Karl von Holtei beslutat skjuta sig af olycklig kärlek till den nyckfulla skådespelerskan Natalie, köpte han ett par gamla terzeroler och göt färdiga de blykulor han behöfde för ändamålet — då kom tandvärken emellan och räddade honom. I sina själfbekännelser "Vierzig Jahre" berättar den unge svärmaren hur detta gick till. Han frossade i fantasien om hvilket uppseende hans afgang ur lifvet skulle komma att väcka, och hur Natalie komme att gråta öfver hans mull. "Jag blef genom detta obeskrifligt rörd öfver mig själf och skrufvade upp mig i denna rörelse till ett öfverväldigande vemod, så det kanhända inte varit omöjligt — jag säger kanhända — att dessa narraktigheter tagit en farlig vändning, om inte en i högsta grad verklig smärta infunnit sig och tagit lofven af mina ideala och sentimentala kval. Det var min gamla förtrogna fiende tandvärken, som den här gången uppträdde som min verkliga vän och räddare". — Det är visst inte ofta tandvärken räddat lifvet på en förälskad själfmordskandidat, eller hugnats med välsignelse och tack.

Bland de bref Goethe skrifvit till sin väninna fru von Stein slöter man allt emellanåt på någon biljett eller ett litet post skriptum, däri han beklagar, att han tyvärr inte kan komma och hälsa på henne i dag, allden-

stund en besvärlig tand gjort honom så svullen i ansiktet, att han inte vill visa sig för folk. Dessutom är hans lynne dessa dagar så miserabelt, att han gör bäst i att hålla sig för sig själf. Lika ofta tackar han henne i sirliga ord för något husmedel, hon haft vänligheten skicka till Gartenhaus där han bodde och som han med framgång användt — när det inte är han som meddelar sin goda fé någon ofelbar kur han fått sig anförtrödd af hertiginnan, och som han ålägger henne att för all del åtminstone försöka, ifall lidandet skulle bli för stort eller hennes kind svälla upp så ögat gror igen. Det skadar inte, tycker han, värre kan det i alla fall inte bli, och det piggar upp modet en smula att plåstra med varma grötar och mjölkte, kokadt på fläderblommor, mot att låta eländet sköta sig själf.

I de berömdas anteckningar och bref, ja till och med i historiens vördnadsvärda dokument träffar man gång på gång vittnesbörd om hvilka svåra följder en oväntad förfärande smärta kan ha, hvilka fatala rubbningar de kitsliga tänderna vållat i den dagliga tillvaron. Det finns vill jag minnas en anekdot om att ett af Napoleons nederlag skulle ha berott på att en ostyrig tand fördunklat hans snille i den afgörande stunden... Då dessa, som dock hade alla resurser till sitt förfogande, voro så illa ansatta, hur har det icke då sett ut bland den stora namnlösa hopen! Saken var helt enkelt den, att resurserna på detta område ända till vår närmaste tid varit mycket små och särdeles opålitliga.

Man får ett på en gång lustigt och nedslående intryck af forna skedens hopplösa trefvande på detta område af en studie, som nyligen offentliggjorts af en bekant tandläkare i Stockholm, doktor Harald Ramberg, redan förut känd som nitisk forskare i tandläkekonstens äldre historia i vårt land. Artikeln, som blifvit tryckt i ett fackorgan, den af doktor Ramberg redigerade Svensk Tandläkaretidsskrift, afslöjar en rad öfverraskande kulturbilder, ytterligare belysta af en mångfald från andra håll samlade reproduktioner af teckningar och tafvor, för att icke tala om fotografiskt återgifna tidningsspalter och annat tryck. Det är helt naturligt att människorna äfven i äldsta tider, liksom ännu alljämt hos de primitiva folken, ägnat tänderna uppmärksamhet — dessa ha alltid vetat göra sig påmint. Deras krämpor och egendomliga förhållanden i öfrigt ha också på sina håll förvärfvat dem en hemlighetsfull nimbus. Hos hednafolken och gifvetvis äfven i vårt lands äldsta historia hänvänder sig den olycklige till prästerna, till kloka gubbar och trollkärningar, när han inte nöjer sig med smedens tång eller vädjar till klockaren, som skall allting bestyra. Det var först på 16- och 1700-talen som sysslandet med att bota tänder i Sverige blef ett slags specialitet, visserligen förenad med åtskilliga andra, men dock ganska tydligt angifven och framför allt reklamerad med tämligen braskande medel. På den tiden kommo invandrande långväga ifrån — Italien, Frankrike, Tyskland — en hel mängd s. k. operatörer, hvilka drogo från land till land, från stad till stad, liksom musikanter och gycklare, handverkare, zigenare och tiggare. Folk trodde på dem och hade för öfrigt knappast någon an-

nan hjälp att tillgå. Låt vara att de flesta operatörerna endast voro obildade charlataner, så fanns det dock bland dem en och annan kunnigare individ, som kan antagas ha gjort mycket gagn. De brukade dock aldrig stanna länge på en plats, utan reste när förtroendet tycktes ta slut. Om de reklammetoder dessa operatörer använde när de slagit upp sin bod på något ny plats har doktor Ramberg många märkliga ting att berätta, som han i sin skildring också belyser med talrika bilder från museernas samlingar och ur gamla böcker från den tiden. Det var ingalunda ovanligt att tandkurerare sökte väcka uppmärksamhet genom att förlusta invånarna med något stålligt fyrverkeri — sådant förekom både i Göteborg och Stockholm — utan också genom att låta husru och barn spela marionett-teater, när han inte mellan operationerna uppträdde och dansade på lina i egen hög person. I mån som tidningarna logo fart användes också annonser i reklamsyfte. Doktor Ramberg har afbildat en sida af tidningen Dagligt Allehanda från 1791, i hvilken förekommer en utförlig annons från hof- och tandoperatören I. Assur, som uppger sig fått "högvederbörligt tillstånd."

Om tändernas framstående roll i folkföreställningarnas virrvarr finnas många drag antecknade i ett af nutidens förnämsta etnografiska arbeten, Frazers The Golden Bough, där det visas hvilken anknjning tänderna haft till magien, vidskepelsen och religionen. Inget under att de första tandläkarna voro trollkarlar. Det märkliga är att äfven den nyaste tidens tandläkare blifvit trollkarlar de också — bara vida styfvare än de gamla.

På bakgrund af fädrens rörande oförmåga blir den nutida tandläkarens prestationer verkliga under. Äfven om tandläkaren trots ärliga bemödanden icke ännu lyckats göra sig själf umbärlig genom att finna medel, som ofelbart skydda tänderna mot att angripas, så är han åtminstone i stånd att hejda deras förfall och återställa skavankerna så eftertryckligt, att det snart sagt blir vår egen skuld, om vi få ondt af en tand eller i förtid mista en af dessa värdefulla lingestår. Skulle en tand genom vanvård eller sjukdom eller på grund af ett olycksfall gå förlorad, är den moderna tekniken så fulländad, att en ersättning kan göras både klädsam och snart sagt lika brukbar som den naturliga kroppsdelens — diamanten aflöses af en simili som gör samma tjänst. Ja mer än så: skulle tänderna sitta illa och därigenom vanställa ansiktet eller inte kunna brukas som sig bör, finns det numera specialister, vi ha i Stockholm ett par, som uteslutande syssla med att bringa dem att intaga en riktigare ställning. En uttryckslös profil med gapande mun kan numera regleras, så den blir riktigt skön. Det är högst intressant att titta på fotografier af sådana patienter före behandlingen och sedan den blifvit slufförd. De verka ibland som helt nya människor.

Det ligger i tidens folkvänliga anda att icke låta de välsignade frukterna af denna vetenskapliga och tekniska öfverlägsenhet komma endast de gynnade till del. Medan den stora allmänheten i gamla dar knappast kände någon annan form af tandbehandling än tvifvelaktiga huskurer eller att låta rycka bort den lem som var till föregelse, söker

Sänd Edra

Klädningar, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbiltyger, Kuddar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos
A.-B. C. O. Borgs söners Fabriker -:- LUND.

Pröfva

Tuppens Zephyr

och NI köper ingen annan.

Achilles, mördaren.

Novell af HARALD WÄGNER.

ACHILLES DRÖMDE — — —

Han stod med henne och såg ut öfver morgonrodnaden. Horisontens ridå sjönk undan för dagens stora drama och han blef borta i ett oändligt något, ett böljande haf af viol och guld. Under honom, rundt om honom sjöng en musik, steg som en återklang af lifvets stora melodi, då hjärtat är brusande fullt af sorg, af smärta, af lif. Öfver honom skummade eternas omätliga ocean, det doftade som af salta vågors sus och skum och han gungade lekande lätt på eternas böljetoppar mot solen, mot Gud. Och med sina ögon såg han, med sina lemmar kände han världsalltet, hans kropp darrade i hvarje tum af oändlighetens vällust. Solar gingo upp för hans ögon i furstestprakt, färger, brinnande af en synens njutning hans nerver aldrig känt, flammade upp som protuberanser, sjönko undan; firmamenten, större än himlen, ja, famnande solsystem, blånade upp för hans blickar, glödde, slocknade. Och han steg alljämt, buren af sällsamma osynliga vågor, mjuka som kvinnotankar, och när han stigit mycket länge lyftes han upp öfver tiden. Leende och ung ilade han genom tusenden af år, som aldrig togo slut, och när det vardt afton hvar tusende år, då susade träden som rasslet af kvinnokläder och kvällsvinden doftade som blonda lockar. Och mot hans panna och läppar strålade under årmiljoner en sommarmorgon så ljus och doftande som en barm, skulpterad af en ung och förälskad gud. Och han kände att någon fattade om honom och räckte honom förintelsens kalk, och från dess heta silfverrand sög han som från kvinnoläppar förgängelsens gyllene och svala dryck, och hans kropp bräddades af dödens, af slocknandets vanvetliga vällust. Närmare drog hon honom till sig, svindlande djup slöto sig öfver dem och hans sjönk, med henne, in mot oändligheten. — — —

— Herr löjtnant! Herr löjtnant Achilles!

Georg Achilles, löjtnant i åttioandra infanteriregementets reserv, drog ett djupt andetag och slog upp ögonen. Hans varelse genomströmmades af smärta öfver att återvända till lifvet. Hans kind stacks af en hård grästufva och stormhjälmens klocka skafde med kanten mot hans panna. Något hårdt gräfdde sig in i sidan på honom och gjorde ondt, det var pistolen, som han kommit att ligga på; därtill frös han. Det var kallt att ligga och somna ute. Visserligen lyste solen från en blå och molnfri himmel, men det var i november och föga gemytligt att ligga på fältvakt med fienden femtio steg ifrån sig. Med svårighet slet han sig ur den värld, där han nyss drömde och lefde, och återvände till verkligheten. Han stirrade nästan tviflande på sin omgivning, som om han trodde att den var en elak och vidrig dröm, men nu såg han ju sina karlar, som krupit samman i diket, såg posten bakom en buske hopkrupen i sin päls och i detsamma svepte en fientlig flygare hundra meter öfver dem, förföljd af några bösskott. Han lyssnade: ja, riktigt, artilleriet dundrade som vanligt monotont och söfvande. Det var alltså verkligen sant. Han, Georg Achilles, löjtnant i åttioandra infanteriregementets reserv låg verkligen i ett dike, smutsig, orakad, hungrig och sömnig som befälhafvare för den främsta fältvakten, som hade att ta mot första stöten af det fientliga infanteriet. Löjligt! Fantastiskt! Omöjligt! Det måste vara en fräck drift af någon elak skämtare. Han slöt ögonen på nytt.

— Herr löjtnant. Herr löjtnant Achilles!

— Hvad är det frågan om?
— Fientlig trumeld mot kompaniet till vänster. Förmodligen infanteriangrepp att vänta där.

— Det ger jag fan.

— Men...

— Idiot! Stör mig inte, förrän dom kommer mot oss. Kan man inte få sofva ifred?

Achilles drömde. Annu en gång som otaliga gånger förut genomlefde han de underbara minuterna med henne, de enda minuter, då han tyckte sig ha lefvat. Hon. Den enda, som han aldrig kunde glömma, hon vars bild förföljt honom genom alla år, som gått sedan han skildes från henne, hvars namn han ropade i långa nätter, som var honom all världens kvinnoljufhet. Hon...

Achilles knöt händerna och hela den kämpastora gestalten skakade som af en rysning. I sju år hade han grubblat öfver detta. En enda gång, en morgon af guld och viol hade hon kommit och smugit sig infill honom och sagt, att hon älskade honom och ville vara hans. Han visste icke själf hvarför. Hon den stora, den firade, den åtrådda skönheten hade stigit ned till honom, som icke vågat höja sina blickar till henne, och hon gjorde Achilles till gud. Några veckor därefter: ett par korta afskedsrader, ett paket med hans bref tillbaka — och han visste icke mera än att tidningarna någon tid efteråt förkunnade att hon hade gift sig med en gemensam bekant, en italiensk grefve, conte Antonio. Achilles bröst häfdes af ett djupt andetag. Nej, detta kunde han aldrig förlåta ödet, aldrig. Han förbannade och hänade sig själf och sade sig hundra gånger att det icke var möjligt, att det icke kunde få vara sant, att en kvinna kunde förstöra en mans lif, ödelägga åren för honom, ödelägga sju långa år, då hans ungdom skulle ha blommat. Omöjligt. Och dock. Han visste att det var sant. Året efter denna förödmjukelse var icke att utplåna, han kunde icke glömma den bittra smäleken att bli bortkastad och han blef sedan den stunden en man utan illusioner, till brädden fylld med efter af hat och hån. Achilles log. Allt rinner oss ur händerna, mumlade han, åren bli borta och det svalnar till afton och natt. Hur länge var det sedan han var ung? Han kom ihåg det, mest som ett minne från dunkla och förgångna tider, att han hade varit författare, utgifvit böcker. Var det verkligen möjligt, att han varit ett sorglöst barn, som lekt med sina och andras svagheter, som konstnärligt fördjupat sig i små tragedier, som i grunden blott voro komedier? Hade han också, han såväl som så många andra, sysslat med dessa tusen små obetydliga ting, som man förr trodde vara lifvet? Ja. Men allsedan den dagen då han fick hennes afskedsbref hade han känt en växande leda vid detta, tills han en dag för alltid kastade pennan. I rättan tid, ty så bröt kriget ut. Och nu drefs han sedan mera än tre år med i detta tummel af skräck och blod och vanvett, så otroligt, så barockt, så fantastiskt i sin fasa, att han alljämt ömigen måste fråga sig om det icke trots allt var en pervers och blodrusig hjärnas mardröm. Men det var ingen dröm. Och i grunden var Achilles nöjd som det var. Han hade börjat glömma. Man åldras fort under kampens brinnande röda minuter, under de evighetslånga timmarna, då artilleriets krevader mäta ut hvar sekund, under de kvalfulla dagarna som sårat på slagfältet. Ja, han hade glömt. Men nu hade drömmen dock fört honom tillbaka till den tusen gånger om och om igen lefda stund i hans lif, i jämförelse med hvilken alla de andra voro intet. Och Achilles knöt händerna i vanmäktig vrede mot ödet. Det var som om en våg af blodförst, ännu icke mättad

den nu i mån af tillgång komma i åtnjutande af rationell tandvård. Det betraktas alltmer som ett tecken till vanskötsel af ens egen person, ifal någon uppträder med dåliga tänder. Insikten om tändernas oerhörda betydelse för det allmänna hälsotillståndet har också spridit sig till allt vidare kretsar. Härmed har tandvården blifvit en social angelägenhet, en samhällsuppgift, hvars lösning vi svenskar, tack vare några energiska föregångsmän, kanske rätt snart skola få upplefva. Redan har man börjat ta hand om de värbaktiges och skolbarnens tänder, och under mer än ett årtionde ha fålmodiga tandläkare och lärare samlat material till grundliga utredningar af frågan om genomförd tandvård åt hela vårt folk, närmast den uppväxande ungdomen. Sedan augusti sistlidet är föreligger ett ståtligt vittnesbörd om detta betydelsefulla arbete. Då inlämnade en grupp af utsedda sakkunniga, bland hvilka i främsta rummet märkas folkskoleinspektören fil. kand. Carl Johansson, provinsialläkaren E. Hellberg i Lycksele och den kände Stockholmsstandläkaren dr. Albin Lenhardtson till civilministern ett betänkande på icke mindre än uppemot 400 sidor, innehållande dels de nedslående resultaten af undersökningar som verkställts för att visa behovet af att något göres, dels förslag om hur tandvården för lärjungarna i rikets folkskolor och vissa andra läroanstalter lämpligen bör tillgodoses. Det var visst afsikten att denna stora fråga skall upptagas till behandling vid innevarande riksdag.

Ingen fosterlandsvän — jag menar, ingen eftertänksam svensk — kan förmena detta oerhörda och behjärtansvärda arbete sitt sympatiska stöd. Hvar och en som fått sina ögon öppnade för tändernas höga värde har också haft otaliga tillfällen att iakttaga hvilken olycka det är att i våra dagar få utsendet förstördt och hälsan rubbad på grund af dåliga tänder. Det är nu för tiden knappast af okunnighet eller likgiltighet som tänder förfaras, det beror nog i de flesta fall på ekonomiska förhållanden eller därpå att man inte vet besked om hvar man skall hänvända sig för att få nödtorftig hjälp. Här måste samhället eller staten erbjuda sitt bistånd.

En tand är en liten sak, men den är dyrbar, nästan som ett öga, i hvarje fall, såsom den spanske skalden säger i Don Quixote: mas vale una dente que un diamanto — i värde öfvergår den själfva drottningen bland ädla stenar.

Ärade halfårs- och kvartalsprenumeranter

behagade skyndsammast förnya prenumerationen för senare halfåret, på det att expeditionen må kunna fortgå utan afbrott. Samtliga prenumeranter å upplagorna B och C erhålla också i år gratis

IDUNS JULNUMMER,

som oafsedt sitt förträffliga skönlitterära innehåll af ett flertal af våra främsta författare, med illustrationer af framstående konstnärer, kommer att innehålla en längre illustrerad skildring, August Blanche och hans Malmgård af Thore Blanche, med anledning af halfsekelminnet af August Blanches död.

PRENUMERERA GENAST!

under dessa tre år af blodorgie, strömmade genom honom. Hvarför, fänkte han, hvarför kunde icke slumpen en gång vara mig nådig. Någonstādēs i den här, som jag kämpar emot, står också han, conte Antonio. Hvarför kan icke lifvet, som är så dumt och rått en gång också vara sinnrikt och skicka conte Antonio mot mig på slagfältet. Då skulle jag...

Löjtnant Achilles fingrar trefvade efter pistolkolfven och en het blodvåg flöt öfver hans kinder. Han tyckte att han riktade mynningen mot den hatades bröst och att pekfingeret krökte sig om aftryckaren.

— Löjtnant Achilles!

— Fältväbel.

— Infanteriangrepp!

— Seså för tusan! muttrade han. Ro hit med några cigarretter den som här! Ni har väl patroner, gossar? Annars är fläsket stekt! Hoppas inte handgranaterna har blivit våta. Vi börjar som vanligt från vänster. De tio första skjuter jag på, de nästa fältväbeln och så vidare. Förstått? Kör till då. Jag tror dom djäflarna har eldkastare. Tio lock till den som skjuter den i brand. Låna mig er cigarr, fältväbel, det usla elddonet brinner naturligtvis inte. Har ni någonsin sett ett elddon, som fungerar under infanteriangrepp?

I spridda flockar sträfvade det fientliga infanteriet fram öfver slätten, dignande under sina ränslar och med fötterna tyngda af leran, som smetade fast vid de grofva och tunga stöflarna. Artilleriet teg för att icke skjuta på de egna och endast maskingevären hackade i ett i ett mot stormlinjen. Allt närmare sträfvade den dock. Man kunde se de stormandes ansikten, höra deras flämtande andetag och se deras vilda blickar. Löjtnant Achilles sköt sakta, kallt och metodiskt. Med ens fälde han geväret och stirrade framför sig. Han glömde att skjuta och bara såg. Drömde han? Dref satan sitt gyckelspel med honom? Conte Antonio! Bland tusen skulle han ha igenkänt detta vackra, spotska ansikte, som nu glödde af attackens vanvettiga hat. Det måste vara han. Hvilken vacker man, hvilken modig krigare. Med ett knippe handgranater vid bället ilade han framför de andra och Achilles kunde se den soignerade mustaschen kröka sig öfver hans förnäma mun. Gudarna skämta. Achilles log och tog sig förströdt öfver pannan.

Men med ens: jorden darrade under vilda brak och rökpelare sprutade upp; artilleriet hade fattat de anfallande och sopade bort dem. De förintades. När röken dref bort, såg man endast fem, som nedsmutsade och blodiga närmade sig grafven. Bland dem var conte Antonio. Med ett vildt skri störtade Achilles upp och vrok en handgranat i högen. En dof knall, och de sjönko alla samman i en blodig massa.

Angreppet var förbi och artilleriet började på nytt sina monotona pukslag.

— — —

Men Achilles kom som en sömngångare hem till den jordhåla, där han hade sitt kvarter. Sluta ögonen kunde han inte, fast de svåra kanonerna mullrade entonigt vyssande borta i stridslinjen. Han såg ut genom öppningen mot den stjärnströdda himlen, vid hvars horisont kanonernas blixtar dansade som eldtungor en fantastisk dans och han sade sig själf: du är liten, du är en mask inför naturens oändliga, väldiga godhet och storhet och människosläktets titaniska ondskan. Du är så liten, att du försvinner med ditt hjärtas namnlösa kval, du utplånas, du finns icke. — Men förgäfvades. Hur försvinnande liten han än var, han kände sig dock som om all världens kval och nöd samlats

hos honom, som om han vore hela jordens värkande, pinade hjärta. Och de dofva pukslagen från artilleriets orkester mumlade blott ett i hans öra: mördare, Achilles mördare. Han var din vapenlöse fiende och du skulle geft honom lifvet. Du tog det. Mördare. Men det är sant, att dina landsmän gäfvode dig en orden, och du bär den på ditt bröst, Achilles mördare!

En man gick förbi i mörkret och stannade: He, Achilles, sofver du inte? Vill du ha en konjak?

— Ja. — Kaptten?

— Hvad står på?

— Hvad har ni för er i kväll? Patrull öfver floden?

— Ja. Fördömdt obehaglig historia. De arma djäflarna komma inte lefvande tillbaka. Vi har just haft mäsas och de ha lämnat sina sista bref.

— Kaptten. Löjtnant Achilles anhåller att få gå med som frivillig.

En ficklampa sattes i ansiktet på honom och en lång minut betraktade kaptten honom forskande.

— Achilles, sade han. Är det...? Men jag vill inte fråga. Jag ser på dig, att det är allvar. Du vet ju hvad du gör. Här är min hand, min son, och en så stor konjak, som du nu får af mig, har aldrig någon fått. Skål då. Har du någon sista önskan? Någon hälsning?

Achilles andades tungt. Inom sig kände han ett vildt begär att skicka henne, för hvars skull han lefvat och för hvars skull han nu skulle dö, en hälsning, kanske några rader. Det flödade upp inom honom något af det begär att dock icke helt dö, som finns hos allt lefvande, att icke bli borta obemärkt, icke utsläfas utan ett ord af någon som mindes. Han kände en sugande ådra efter vissheten att någon skulle veta hvad han nu gjorde, att ett hjärta skulle krympa samman af samma kval som han, lida detsamma som han och med undran, kanske skräck hviska hans namn. Tanken att göra sin sorti från scenen utan en enda åskådare isade honom. Skulle han då förintas utan att någon enda visste hvad det var han gjorde? Skulle han gå bort så ensam, så fruktansvärdt, förfärande ensam? Han teg länge.

— Nej, sade han sakta med torra läppar. Du skall inte hälsa någon.

Kapttenen omfamnade honom och kysste honom utan ord. Så gjorde han honnör och gick. Kanonerna mumlade sin eviga sång.

Achilles drömde.

Han vände sin panna mot skymningen och såg purpurfäcket sakta falla öfver dagens stora drama. Han sträckte armarna mot mörkret och det tog honom. Sakta lyfte honom osynliga vågor och han bars upp öfver tiden. Hvad brusade omkring honom? De sista böljeslagen af lifvets stora ackord. Himlar som famnade oändliga solsystem blånade upp för hans blickar, glödde, slocknade. Men ur mörkret trefvade en hand, som räckte honom förintelsens kalk och från dess heta silfverrand sög han som från kvinnoläppar förgängelsens gyllene och svala dryck, och hans kropp bräddades af dödens, af slocknandets vanvettiga vällust. Närmare kände han sig henne, svindlande djup slöto sig öfver dem, och hans sjönk, med henne, in mot oändligheten.

— — —

Infanteriskott! konstaterade de som begrofvo honom. En alldaglig syn; och lika alldagligt föreföll det dem att se den döde trycka mot sitt hjärta ett kvinnoporträtt, som man gör det i en riktigt sentimental novell. Så myllades han också ned, Achilles, mördaren.

“Naturblad ur poesiens värld.”

Ur en gammal värmländsk bygdepoets diktböcker.

Af D:r HELGE KJELLIN.

DEN ENKLA FOLKPOESIEN TRIFS INTE i städerna. Men på landsbygden, ju aflägsnare, ju bättre, har den en tacksam jordmån. Folkets sinne är där mottagligare för naturintryck, sagans lif är en verklighet, och poesiens landfödda blommor äga därför ofta en sannare och friskare charm än stadskulturens rosor.

Det sägs, att Värmland framför andra landskap har fått sången som arfvedel. Kanhända är det sant; åtminstone gå ännu här och där i Värmlands bygder män och kvinnor, ynglingar och flickor gnolande på sina egna, enkla visor. Den som har tid och tålmod att vänta tills ett värmlandshjärta öppnar sig — med egen hjärtevärm går det nästan alltid genast — skall kanske vara lycklig nog få se en tummad skrifbok placeras fram ur någon vrå, ur bondens gamla nöfta skåp, ur pigans fällbänk eller drängens säng, ja t. o. m. ibland ur huskommodens undångömda kaos af predikningar och grej och trasor. Hvad innehåller boken? Poesier, långa, långa verser, — andaktssånger, nykterhetspoem och mycket enkla kärleksvisor, — stundom egenhändiga men också ofta afskrifter från andra, kanhända Geijer, Tegnér, Fröding eller någon hvars namn man aldrig vetat eller längesedan glömt, en folkvison, en vallarlåt, ja t. o. m. en eller annan gång — revykupletter. Man köper ej så mycket tryckta böcker — dock betydligt mera nu mot förr — ehuru icke gärna vers, men sådant skrives af, från den ena till den andra. De gamla, nu i städerna för längesedan sidolagda poesialbumen ha ännu kurs på landsbygden; hvar flicka har ett dylikt liggande på byrån eller slugubordet. I dessa samlas också vers, ej blott de gamla vanliga och dumma albumsrimmen: ”Du är rosen, jag är törnet, — glöm ej den som står i hörnet,” eller liknande, som icke här skall tröflas med.

Men skrifbokshäftena ha understundom något mer att ge, en egen ton, en liten vacker dikt, ibland ett verkligt stycke lif, en hel personlighet. Det finns i vissa bygder ännu en och annan gammal bonde eller kvinna som har diktarnamnet om sig, så t. ex. skogsångerskan Marja i Lekvattnet (om hvilken skrefs i Idun 1914, n:r 13). Och med en 17-årig gladlynt, enkel vallgångstös och jösshärsjanta har jag en gång skrivit vers ikapp — allt till föräldrarnas förnöjelse. Hon kunde skriva — långa, långa verser.

På ett litet hemman Svärdsrud uti Eskilsäters socken ner på Nässet lever ock en gammal diktare, f. d. nämndemannen Gustaf Abrahamsson. Han ”talar vers”, precis som om han vore född därtill, och ändå har han aldrig skrivit något sådant före sitt 51:sta år. Nu är han 73.

Det är en märklig gubbe, pigg, vaken, med rik fantasi och känsligt natursinne, en verkligt poetisk begåfning, som säkerligen skulle ha nått längre i sin diktkonst, om blott hans ande kunnat få den bildning, som den synbarligen förstafat efter. ”Min härstamning är från fattig, men välfrejdad släkt,” skrifer han i ett bref till mig, ”min farfar hette Johannes Abrahamson — sista året han tjänade som dräng, fick han 2, säger två riksdaler i lön för året. Sedan tog han torp under Kårud inom Millesviks församling, samma höst

köpte han en ko och gaf äfven 2 riksdaler för den, han var gift tre gånger och hade 18 uppväxta barn — enligt sägen med dödfödde skulle det vara 24." En son i tredje gifftet blef far till Gustaf Abrahamsson, hvarom här är tal. Ja, så börjar dennes eget lif. Hela sin långa lifstid har han bott i samma socken, där han föddes den 20 sept. 1844. Födelseorten var ett litet hemman Flåvik. Om denna sin barn-domstid skrifver han i en "korfattad själfbiografi" på vers, som han haft vänligheten sända mig. Det är Geijers "Vikingen", som här inspirerat versmåttet. Han hörde nämligen sina nu fullvuxna barn läsa den under deras skollid, och den fäste sig i hans minne.

Poeten på Värmlandsnäs, kyrkvärden Gustaf Abrahamsson med hustru, son och sonhustru, utanför Abrahamssons hem Svärdsrud.

"Det hem där jag föddes, så ringa det var
Men kärlekens lampa der brinner.
Omhuldad jag blef utaf moder och far,
Af synkon där fyra jag finner."

Men syskonskaran ökades snart så att "dess tal utgör dagar i vecka", och det blef frångått i hemmet och knappt om brödet, hvarför de äldre barnen måste ge sig ut att tjäna. Vår man, Gustaf, var den yngste af gossarna och fick därför stanna i hemmet. Härom skrifver han sonligt vackert:

"Föräldrarna vårda, det blef mig förlänt
Så länge de lefde i tiden.
Med nåd ifrån Herren jag villigt dem tjent,
Sen fingo de komma till friden."

Fädernegården öfvergick i främmande händer, det gällde att knoga för dagligt bröd, men Gustaf Abrahamsson var arbetsam och kunde vid 33 års ålder bilda eget hem. Ännu lefver hans hustru, ehuru sjuklig och sängliggande sedan 8 år. En dotter till dem är gift inom församlingen, en annan "har tagit till uppgift att vårda sin sjukliga moder, medan den ende sonen, som nu själf är gift och har barn, brukar faderns lilla hemman: Svärdsrud. Detta är dock så litet att han i cirkulationsbruk kan utså blott c:a 2½ hektoliter råg. Större delen af ägorna ligger inne i skog, där älgar gärna ha sitt tillhåll, ofta till stor skada för rågskörden, enär dessa på våarna bruka afäta rågen och därvid också trampa ner. År 1907 var det särskildt svårt i det hänseendet, hvarför kommunalordföranden samt ortens pastor då ämnade anhålla hos k. m:t om någon sorts skadeersättning åt mannen. Därmed blef dock ingenting af, enär hafreskörden sedan slog bättre till.

Gustaf Abrahamssons hem tillhör dessa enkla, goda, där barnen fostrats i tukt och kärlek. Sång och musik har ofta vankats där, och barnen ha fått lära sig spela fiol och guitar. Religionen har i detta hem alltid spelat en stor roll, och en varm religiositet falår också ur de flesta af den gamles poem liksom ofta ett brinnande nykterhetsnit. Ett slags pietistiskt "läseri" kanske men därför må man icke känna sig berättigad att le åt de många gudsorden och gitarrspelet och de gammaltestamentliga ordställningarna. Allt är nog så ärligt känt och tänkt, och just så som landlifvets enkelhet och afskildhet kräfver och har behof af.

Det är ju i dessa "natur-dikter" den enkla mannens uttryckssätt, ibland också rent språkliga plattheter — helt förklarligt, då denne man aldrig gått i någon skola, endast lärt sig läsa för sin egen far, själf en fattig torpare, som inte ens kunde skrifva. Men versen höjer sig dock understundom —

om också blott bitvis — till verklig poesi; det finns här och där stolta, manliga versrader, eller det kan klinga till en ton, som gör att man blir både glad och förundrad och stannar och läser om igen de klingande orden. Själf kallar han sina dikter, som han vänligast sändt mig, "Naturblad ur poesiens värld" — detta eftersom "de äro framsprungna ur en naturmänniskas tankeflod, som ingen konstruerad rening undergått".

Mot det rent ortografiska finnes ju helt naturligt ibland en del anmärkingar att göra, dock förvånande få, i betraktande af omständigheterna för poemens tillkomst. Som ett karaktäristikum för såväl denne som andra "folkdiktare" må kanske nämnas, att versraderna aldrig ställas under hvarandra utan glida i ett, i en fortlöpande följd, endast markerade af stora tätbokstäfver inuti texten. Här är dock detta ändrat till vanlig strofbildning.

Ingen i Abrahamssons släkt har, honom veterligt, förut skrifvit vers, och några diktböcker har han aldrig ägt — förutom psalmboken och ett par andakts- eller nykterhets-sånghäften. Så mycket mer förvånande är därför att han kunnat gifva sina tankar en så omväxlande och ofta god form. Det var dock först som gammal man han började med poesien. "Min första dikt var ställd till herr ordföranden i Eskilsätters kommunalstämma att han skulle hålla nytt nämndemansval", skrifver han själf. — Gustaf Abrahamsson var då på 51:sta året och hade varit nämndeman i 3 års tid. Denna dikt må i sin drastiska enkelhet här delvis citeras:

"För Eskilsätters socken jag nämnan varit har
Nu sliten blifvit rocken jag kan ej sitta kvar.
Och nu blir frågan denna — Ny nämnan väljas
Uppå en sockenstämma Så vidt ej fins förfall.

Jag derför nu anhåller Hos herr Ordföranden
Att han utlyser stämman För val till nämndeman
För Eskilsätters socken Att vi en nämnan får
Som knappar har i rocken Samt lag och rätt förstår

Han tjensten skall tillträda Den elfte nästa mars
Då domared aflägga Får för den stå till svars
Då får jag helt afträda Men han skall stanna kvar
Och taga plats på bräda För nämnanstiftel rar.

Förr var ju så i tiden Att nämnan var så rar
Den tiden är förliden Det är ju uppenbart
Ty nu finns inte många Som nämnan vara vill
Från häradsrätt de gånga Så snart som det står till.

På nämnanbänk jag suttit Blott uti trenne år
Den lön som jag åtnjutit Till husrum ej förslår
Det såsar inte matsked Att tjena nämndeman
Och därför tog jag afsked Så snart som det gick an."

Abrahamsson har också haft andra kommunala förtroendeuppdrag i sin socken, varit ledamot af kommunalnämnden i 8 år, ledamot af byggnadskommittén, då kyrkan restaurerades 1896 samt slutligen kyrkovärd i 12 års tid ända till föregående år. I sin hembygd samt f. ö. på hela Värmlandsnäs åtnjuter den gamle poeten ett lättförklarligt och berättigadt anseende. "Han känner fäll' Abramsson", är en fråga, som flerstädes gjorts mig där nere på Näset. Gubben har t. o. m. vid tacksägelsegudstjänsten i Eskilsätters kyrka efter konung Oscar II fått från predikstolen uppläsa sin dikt "Vid konung Oscar II:s bår", en af varm fosterlandskänsla fylld dikt, ur hvilken här må anföras:

"Vår moder Svea stod I snöhvít vinterschal
Hon tycktes vara vid godt mod Ty hon var fri från kval
Men plötsligt bud till henne kom Så snabbt som blixten röd
Din flagga fira på half stång Kung Oscar är nu död."

Bestörtningen var stor, kärleken till den döde konungen slår fram i sådana ord som dessa:

"Tack och farväl, vår ädle kung Tack! för allt
ädelst sådt
Som han utströdt, sen han var ung Till dess han
ålder nådt
Vi deraf ymnigt skörda fått Välsignelse så skön
Må himlens Konung dit han gått Ge honom riklig lön."

Politiken spelar också in i dikten:

"Det norska folk, gjort spiran tung För ädel, hög
monark
Då han ej mer fick vara kung Uppå den norska
mark.
De hafva lönat godt med ondt Må de det nu
förstå —
Men likväl han dem nådigt skont — Ja! stort att
handla så.

Det svenska folket slöt emellertid ring om sin konung, liksom nu kring hans bår. Och så lägger sångaren på hans graf en lagerkrans, "som ej förlora skall sin glans Då man i häfden ser."

Hans minne skall i många år Hos oss än lefva kvar
Godt intryck följde i hans spår Hvarhelst han
bland oss var
Ej under då att kär han var För gammal och för
ung
Vår höge Konung, landets far Farväl! vår ädle
Kung."

För den omisskänneligt äkta och af inga egoistiska baktankar besmittade känslan i hans enkla, trofasta och varmt fosterländska dikter, sådana som denna och ännu några till, — hvilka i somras, den gamle sångaren ovetande, insändes till konung Gustaf — har han till sin stora glädje fått mottaga konungens porträtt med egenhändig namnteckning samt en tacksamhetskrifvelse. Att denna kungagåfva blifvit en "händelse" i den gamle naturpoetens lif — och kanske också en tid framåt för hela hans Värmlandsnäs — är ju lätt att förstå. Det är också den största ära han kunnat drömma om för sina poesier — att ha blifvit läst af kungen. Det är ju som i sagorna, — och så blef då också här sagans lif en verklighet. Nog har den gamle stundom känt det svårt, att hans dikter och tankar aldrig skulle kunna i tryck nå ut bland människorna.

(Forts.)

Små och stora.

Lite barnpsykologi af
Gunhild Palmær.

I.

TRE SMÅ FLICKOR — UR ANDRA FÖRBEREDANDE — samspråkade på hemväg från skolan. De talade om kläder. Ebba hade fått en mössa med riktigt skinnbräm och Britt-Karin en ljusgrå pälskrage, men denna härlighet var dock ingenting mot hvad som fanns hemma hos Britt-Karin.

"Tänk, min syster, som är stor och sexton år, hon har en krage och en muff, som kostar — ja, som kostar så mycke' pengar, så jag tror det är öfver tusen kronor, åtminstone är det öfver hundra, det vet jag alldeles säkert."

Ebba spärrade upp ögonen i häpnad, men gjorde samtidigt en snabb rond i sin hjärna och hittade någonting: "Ja, men tänk, min mamma fick en hatt från Berners, som var så dyr, så hon gömde räkningen," omtalade hon. "Den ska jag ta' fram vid lämpligt tillfälle, sa' hon till tant Annie och så skraftade dom, för komme den med samma, ginge det inte alls!" — Och ändå har pappa så mycke' pengar så," tillade Ebba beundrande.

"Betalar din pappa alla din mammas räkningar?" undrade Britt-Karin.

"Javisst," kom svaret tvärsäkert, "se pap-porna bli så rika på affärerna, dom, och då ska dom förstås betala."

"Tar din mamma och din pappa allting på räkning då?" inföll den tredje i sällskapet, lilla Maja, som dittills gått tyst och funder-sam.

"Ja, se pappa vet jag inte hur han gör — men mamma betalar aldrig med samma."

"Inte nånstans?" sporde Maja igen.

"Nä-ä, gör din det, Britt-Karin?" Ebba vädjade till väninnan.

"Ne-nej då!" bekräftade denna med öfver-tygelse.

"Tänk," upplät nu Maja på nytt sin lilla mun, "tänk att min mamma betalar allting

med samma, hon! Och det ska jag också göra när jag blir stor."

"Åh — så fånigt! Hvad skall det tjäna till?" utläto sig de båda andra föserna med eftertryck, ingen tackar en för att man skämmer bort folk, säger mamma alltid."

"Jo, men min mamma hon säger, det blir mycke' mer att betala, när det kommer räk-ning, så det är inte fånigt alls," upplyste Maja lite het i kinderna.

"Mer att betala? Hon vet väl hvad det kostade? För resten är det stilig att ha kredit — man är väl betrodd, brukar pappa säga!" Britt-Karin satte sin lilla näsa i väd-ret och såg sig omkring med imponerande uppsyn.

"Jaha, och när mamma gör det, så är det så," tog Ebba i, "för jag ska tala om att hon vet allting hur det skall vara, min mam-ma."

"Det vet min också," replikerade Maja snabbt, "just precis det vet hon — och som hon gör, ska jag med göra så fort jag blir stor."

"Det ska vi med, du, för våra mammor vet, allt lika bra som din och mycke' bättre," rösterna stego betydligt i tonskalan, men i detsamma svängde de små pratmakerskorna om ett gathörn och försvunno ur den lyssnandes åsyn.

Intrycket af, hvilken auktoritet "mamma" i alla fall är under barndomsåren stod emel-tertid kvar och omöjligt var att inte känna varmt inför denna ifver att med näbbar och klor försvara den auktoriteten, om man också måste draga på mun en smula.

Här voro nu tvenne uppfattningar stick i stäf olika, men båda omfattade med en styrka, som inte lämnade något öfrigt att önska — och skälet till båda parternas ifver var intet annat än: "mamma har sagt, så tyc-ker mamma?"

Jag skulle vilja framställa en liten funde-ring, knappast ett spörsmål — helt diskret och i djup anspråkslöshet — huru många bland de unga mammorna som riktigt göra klart för sig, hvad ansvar där ligger i utöf-vandet af en dylik auktoritet? Naturligtvis är här många, som se saken fullt klart, och handla och vandla därefter — i ljuset af bar-nens spörjande ögon så att säga — min lilla fundering gällde också endast frågan: hur många äro de?

Denna uppskattning af moderns ofelbarhet och därmed sammanhängande outhärlighet är väl ett moment i moderskapet, hvars vär-de och ljufhet aldrig kan öfverskattas — om också uttryckssättet för detsamma ter sig lite kostligt ibland.

En liten fyraåring inlade sin förfärade pro-ptest mot en af modern framkastad reflexion, lydande så: "Tänk, om mamma skulle dö, och lillan blefve ensam — hur gick det då?" med ett: "Nej, lillan måste ha mamma kvar, mamma får inte dö — för jag kan inte borsta tänderna själf och inte tvätta mej heller, jag bara solar."

Och hennes mamma förstod sin förs och var fullt belåten med denna enkla motivering af omöjligheten att lefva utan en mors kärlek. —

För pojkar blir det naturligt nog i de fle-sa fall pappa, som tidigt intager heders-platsen i fråga om duktighet, mod, öfver-vinnelighet, styrka.

"Kan inte pappa lyfta det här huset?" frå-gade lille Erik hoppfullt sin länge, men icke alltför kraftigt byggde fader. Och då pap-pa måste förneka sin kompetens i fråga om kraftprovet, såg gossen mycket snopen ut: "Det trodde inte Kalle heller att pappa kunde, men det trodde jag," upplyste han till förklaring af sin förändrade uppsyn.

Att vara uppställd som ideal är förstås ytterst smickrande för såväl pappa som

PROFESSORSKAN WENDELA ROS-sander, f. Forsgrén, har af K. M:t tilldelats medaljen "Illis quorum meruere labores" i guld af åttonde storleken. Utmärkelsen har här till-fallit en kvinna, som i ovanligt hög grad verkat gagnande inom hufvudstaden i socialt och filan-tropiskt afseende.

Professorskan Rossander ägnade sig först åt pedagogisk verksamhet, i det hon var med bland lärarinnorna vid Anna Whitlocks nygrundade re-formläroverk, där Ellen Key och Emy Meyer gingo i spetsen. Men efter ett 13-årigt äktenskap med kirurgie professorn Carl J. Rossander, hvilket upplöstes genom makens död 1901 ägnade sig professorskan R. med en intensitet, som ännu icke vid hennes 68 år visar någon afmatning, åt en omfattande verksamhet inom olika sociala inrättningar såsom fattigvårdsnämnden, förenin-gen "För blindas väl", direktionen för Blindinsti-tutet på Tomtebodan, Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, Röda Korsets sjuk-sköterskehem o. s. v. Hon hör till dem, som räcka till för både gamla och unga, och hennes prak-tiska insikter i förening med ett personligen an-genämt sätt och förmåga att förstå och komma till rätta med människor gör hennes oegennytt-iga verksamhet dubbelt värdefull.

Fru Märtha Adlersträhle, en af huf-vudstadens mera bemärkta damer, fyllde nyligen 50 år. Hon är dotter till landshöfdingen Ch. E. von Oelrich och gift med majoren i Göta lifgarde, A. E. Th. Adlersträhle.

Sedan länge tillbaka är hon ordförande i För-eningen "Genom eget arbete", hvilken i sin lo-kal, Brunnsgratan 2, driver försäljning af hand-arbeten, förfärdigade af fattiga gamla. Dess-utom är fru Adlersträhle vice ordförande i Stock-holms damklubb, som har ej minst hennes skick-lighet att tacka för den vackra framgång klub-ben haft.

Fru Adlersträhle har länge varit en af våra

Porträtt till dagskrönikan.

Wendela Rossander.

Märtha Adlersträhle.

Emilia Sundström.

P. Herzog.

främsta tennisspelerskor. Sitt första pris tog hon i gamla Idrottsparken 1899 och var sedan under många år vår "lady champion". Vid olympiska spelen i London 1908 lyckades hon som enda utländska eröfra pris i damsingle. Hon är äfven mångårig styrelseledamot i Kungl. lawntennisklubben samt Svenska tennisförbundet.

Nyligen afled i Göteborg lektorskan Emilia Sundström, född Grén. Hon var född 1847 och tillhörde den gamla Bohussläkten Grén af Rossö. Föräldrarna voro den framstående Gö-teborgsköpmannen O. Grén och Marie Sophie Vougt. 1869 ingick hon äktenskap med lektorn vid latinläroverket fil. d:r C. J. Sundström. Detta äktenskap upplöstes 1906 genom mannens död. I äktenskapet föddes sju barn, af hvilka dock fem afledo före modern. Kvarlevande äro nu dottern Elin och sonen Nils. Djupt besjälad af medkänsla för alla lidande, nedlade lektorskan Sundström mycket intresse i välgörenhetens tjänst. I Gårda barnhem var hon länge ledamot af styrelsen och i Hvita bandet var hon äfven lifligt verksam samt fick på sin 70-årsdag förra året mottaga hjärtlig hyllning från sina medar-betare och skyddslingar.

En af hufvudstadens större affärsmän inom bokbinderindustrin, generalkonsul P. Herzog, fyllde häromdagen 80 år.

Han föddes i Rheinessen 1838, kom vid 21 års ålder till Sverige och etablerade sig i Stockholm 1862. Affären, hvilken till en början drefs i blyg-sam omfattning, utvidgades mycket snart, så att den efter några få år kom att blifva den mest betydande i sitt slag i Skandinavien, en rang-plats som den ännu innehar. År 1906 ombildades firman och fick sitt nuvarande namn aktiebolaget P. Herzog & Söner, i hvars styrelse general-konsuln är ordförande. Han är en af Stockholms borgerskaps 50 äldste.

mamma, men ställningen medför sina besvärliga kombinationer: Karl Göstas pappa, som bor på landet och har sina duster med folk och få ibland, "skräder icke alltid orden", då sinnet blir lite heft. Härom dagen öfverraskades han af att höra sin pojke med ljudlig stämma anmäla: "Pappa, nu är klockarf an kommen," och samtidigt såg han den så benämnde gästen, församlingens organist och skollärare klifva öfver tröskeln. Betydligt generad hoppades Karl Göstas pappa, titeln måtte ha passerat något så när obemärkt — men tog efter besökets slut sin pojke i förhör om hur han kunnat understå sig att bruka en sådan titel på herr Karlson?

Den lille såg inte det ringaste förlägen ut, tittade sin pappa stinnt i ögonen och sade: "Pappa sa", då mamma frågte, hvem som skulle komma: det är den här klockarf an, som vill ha mera ved, så sa' pappa. Och då trodde jag han var en fan." Någon klarare uppfattning af titelns innebörd hade Karl Gösta inte, men ryktet förmäler, att hans unge pappa efter den dagen infört en frivillig pliktpong att lägga i barnens sparbössa, för hvarje gång ett dylikt kraftord oförhappande halkar öfver hans läppar i barnens närvaro — och märkvärdigt fort tyckes det gå att bli ovanan kvitt.

Barnen som uppfostrare är en viktig sida i förhållandet mellan de små och de stora här i lifvet — ty vilja vi vara uppriktiga, vi

den som är van vid själfgranskning, än för den som ser handlingen från egen ofelbarhets ståndpunkt — ehuru sant är, att barnens förklaringar på orsakerna till deras olikartade påhitt understundom te sig rätt svårbegripliga. Hvarför yppar sig rätt som det är hos somliga små ett plötsligt, okufligt begär att "hugga in" på, krossa och slå sönder just den leksak, som dittills varit dem kärast? Vid efterlysandet af motivet kunna de visserligen ibland komma med en förklaring, såsom den Putte afgaf, då han utfrågades om orsaken till att han själfmant gjort slut på sin kära, svarta lekkamrat, negressen Topsy — han tittade upp mot taket med längtansfull uppsyn och förkunnade:

Konungens födels

Öfverst: Den kungliga familjen omgifven af uppvakning och gäster. Sidosbilden till vänster: Hofbetjäningens

ETT SOCIETE

"fullvuxna", nog medgifva vi då att vi ej äro riktigt utlärdä ännu, att det tvärtom finns åtskilligt, som vi aldrig lärt, och mycket som vi behöfva repetera — under barnens medverkan? Föräldrarnas auktoritet blir sannerligen inte lidande på att de — för barnens skull — öfva sig själfva i aktgifvande och behärskning och lägga sig vinn om att ej behöfva rodna inför ett par klara barnaögon.

"Hvad mamma ser vacker ut, när mamma är naken," sade liten Marit till sin mamma, skrudad i stor aftontoalett, djupt décolletée, "och tänk att ryggen också syns så bra, det visste jag inte." Den som berättar episoden, kan gå i god för att Marits mamma den kvällen uppträdde med en skimrande spindelväfschal kastad öfver axlarna — men huruvida toaletterna dädanefter blefvo något allvarligare förändrade, förmäler däremot icke historien.

Aktgifvandet på egna brister gör en människa bättre skickad att bedöma andras, och motivet till ett felsteg blir klarare för

"Jag gjorde't för att hon skulle komma till himlen!" — men dessemellan kan hvarken han eller hans gelikar i dylika fall ge något tillfredsställande svar på de äldres stränga "hvarför?"

En annan af Puttes bäst gouterade leksaker hade en dag i somras försvunnit och efterlystes. Det var en "nickegubbe", benämnd "gubben Jonas", och efter åtskilliga ingående spösmål, förkunnade Putte äntligen: "Gubben Jonas ligger på botten!" helt trankillt och utan sinnesrörelse. — "På sjöbotten? Har du kastat dit honom? Tror du, det är trefligt för gubben Jonas på botten då?" — "Nä-ä då, där är så kallt så," — och ingen vidare ånger öfver dådet kunde förmärkas, saken var bara ett avslutadt faktum.

Med tanke på framtiden böra naturligtvis dylika skadegörande infall beifras, men med aktsamhet och utan att tagas för hårdt på; i många fall äro de framsprungna ur den rena obetänk-

Grefve Knut Hamilton och grevinnan V

samheten, men finns där något annat för barnet själft svåröklart motiv, måste man gå varligt fram vid undersökningen. Ju svårare ett barn har att själv besvara frågan, "hvar för gjorde du så?" desto mindre intryck torde bannor och straff åstadkomma.

Bertil, som nu är stor, fullvuxen och präktig, hade en gång som fyraåring fått fatt på en sax och måste därför ägna sig åt klippningskonsten. Inne i hvardagsrummet fann honom hans mamma i färd med att göra ett rundt hål i mattan — stor uppståndelse och mycket bannor naturligtvis. För att lägga i dagen sin förkrosselse påstod sig hans upprörda mamma hädanefter icke kunna vara säker på,

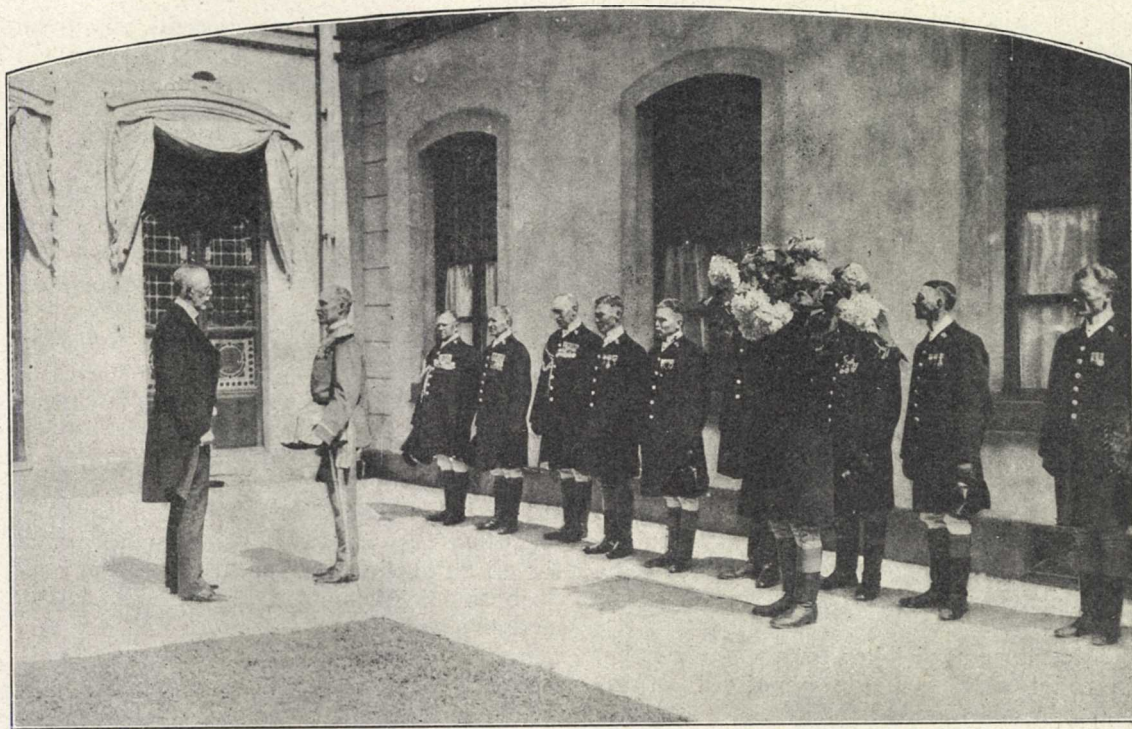
smås äldre föredömen, är det om sanning, uppriktighet och nödlögner. Bara det att taga de äldre syskonen med på ett nöje och låta den lille, som inte får gå med, huggas med förklaringen: "Vi ska bara gå ett tråkigt ärende, vi komma strax hem igen," kan i framtiden hämna sig rätt betänkligt: "Mamma smet med oss, då kan vi också smita," ligger tanken en annan gång bra nära till hands för vissa naturer.

Ty böjelsen för uppriktighet eller dess motsats är i själfva verket så olika hos olika barn, att en för stor noggrannhet i detta afseende knappt kan iakttagas. Bettan är en medfödd sanningsenlig natur, gör hon en dumhet, står hon för den — "ja, det gjorde jag," kommer hennes svar, öppet och utan omsvep, och tadlet, som ju ibland måste utdelas, tar hon emot med fattning, då hon känner det rättvist.

Lilla ljusa Aina är vek och rar, skyggar för ett häffigt ord, vill så gärna se vänliga ansikten omkring sig och själf vara glad — därför händer nog, hon skyndar sig att kasta bort bitarna af glaset, som slogs sönder, gömma undan förklädet, som fått en rispa eller springa ut ur rummet, då pappa en smula barskt frågar, hvem som "varit framme" på hans skrifbord. Men inte miss-tröstar någon om lilla Aina för det; hon behöfver lära sig att styrkan i karaktären måste finnas jämnsides med hjärtegodhet, det är hennes läxa på nuvarande stadium —

edag på Tullgarn

hyllning. Sidobilden till höger: Hofstallpersonalens hyllning. — Hoffotograf W. Lamm foto.

TSBRÖLLOP.

att han inte en annan dag slog sig ner i salongen och gjorde slut på dess tjocka, dyrbara matta och — så — men då tittade Bertil först på mattan, sedan på saxen och sist på sin mamma, och så sade han: "Nej, det kan jag inte, för saxen är så slö" — men det var sannerligen inte af trots, han sade det!

Dådet hade utförts tydligen enbart af missriktad verksamhetsifver, och pojken hjärna var ännu fullt upptagen af resultatet, mamma blef både ond och ledsen öfver hans förslöade samvete, men egentligen hade hon kunnat bespara sig obehaget. Ty hennes gosse utvecklade sig som sagdt till en samvetsgrann, karaktärsfast man med tiden — det är inte värdt att misströsta vid första hugget, misströstan är egentligen det sämsta af alla fel, då det gäller ledning af barnasinn.

Ett kapitel, där aktgifvandet på egna syndiga böjelser rätt ofta klickar hos de

lite svårlärd och tålmodspröfvande kanske, men visst inte omöjlig att inhämta, småningom kommer hon till insikt om det.

Att "förstå allt" är inte detsamma som att afstå från hvarje godtgörelse och utan vidare "förlåta allt", men visserligen blir bedömandet af ett fel också mera verkningsfullt, om förståelse af barnets natur lägges till grund för detsamma.

Till sist en liten historia om själfbehärskning, en historia med sens moral i — fastän kanske inte i främsta rummet för barnen:

Bengt och Mia voro ensamma i hvardagsrummet, jungfrurna sutto i sin kammare och pappa och mamma hade gått ut tillsammans för att köpa lysningspresent åt kusin Ellen. Bengt var sex, Mia fem år, pigga, klarögda barn båda två. De hade målat i sina häften en lång stund, men nu var Mia trött på den sysselsättningen och ville leka: "Mamma och barn är så roligt, du kan väl bli min pojke och vara lite stygg," föreslog hon brodern i bevekande ton.

era Hamilton, född Grip. — W. Lamm foto.

Bengt såsom äldst fann emellertid rollen mindre tilltalande och afslog anbudet. Men när Mia envisades, tiggde och bad, lät han beveka sig till en slags kompromiss och förkunnade efter en stunds fundering: "Jag vill inte bli din pojke, men vi kan leka pappa och mamma, så kan jag vara stygg i alla fall!" — "Ja, det blir bra," instämde Mia förnöjd, "hvad ska vi börja med?"

"Vi ska gå ut och köpa lysningspresent och jag vill inte gå med, och sen ska vi gå på teatern och du blir inte färdig, se så, skynda dig nu, här bor vi." Och därmed föste Bengt in sin syster i hörnet mellan skåpet och kakelugnen och så begynte leken.

En liten stund senare öppnades tamburdörren och pappa och mamma kommo hem från sin butikvandring. De hade börjat den i ganska miserabelt humör, och pappa hade stängt hemmets dörr efter sig med en kraftig replik om besvär och kostnad för alla förbaskade kusiners skull, som gingo åstad och gifte sig i denna dyrtid, medan mamma med blixstens fart flugit ned för trapporna under förklaring, att hon inte ville höra ett ord mer af hans grofheter mot hennes släkt — men nu var mödan öfverstånden och friden återställd, på hemvägen hade pappa gått med sin arm i mammas, och mamma kände sig glad och ung som en flicka i tonåren, då hon steg in öfver hemmets tröskel.

Men inifrån livardagsrummet hörde de ett par klara röster, som minsann inte påminde om frid och harmoni, de stannade en smula häpna och lyssnade, var det barnen? — "Du är så dum som — som en b a b i a n," skrek Mia, hvilken i lekens ifver arbetat upp sig till gäll diskant, "ser du inte, jag har så mycke' å göra, så jag inte kan skynda mej som du, dumbom där!"

"Tyst med dej, för annars går jag ensam på teatern och låser in dej i ett skåp," röt Bengt, i själfva verket betydligt mer påverkad af Mias sista tilltalsord än leken egentligen fordrade — rent af glömsk af sin egenskap af "pappa!" Och ett snabbt "låt bli mej bara, du!" vittnade om, det handgripligheter inte voro långt borta från hans sida gentemot hans kvinnliga medspelare i komedien.

"Men barn, hvad gräla ni för!" Där stodo mamma och pappa på tröskeln, och den synen återkallade hastigt båda barnen till verkligheten och utgångspunkten för deras träta.

"Åh, mamma, vi leker bara — och vi har så roligt så," skyndade Bengt att undanröja alla missförstånd.

"Det var mig en besynnerlig lek," pappa såg allvarlig ut, "ni skriker så det hörs ut i farstun — hvad betyder det, om jag får fråga?" — "Jo ser pappa, Bengt är en pappa och jag är en mamma leker vi," förklarade Mia utan omsvep, "och vi ska inte komma för sent till teatern leker vi — och det är så roligt så," tillade äfven hon till bekräftelse på sin utsago.

"Jaså, och då ska ni skrika så här?" Pappa såg inte vidare tilltalad ut af beskrifningen.

"Ja visst, ser pappa, annars blir det inte riktigt," upplyste lilla Mia i den fullkomligaste barnaoskuld — men när pappa fäste blicken på Bengt, såg han, att gossen fått ett visst generadt uttryck i sitt ansikte och att hans ögon voro fästade vid golfvet. Själf skulle Bengt inte i det ögonblicket klart kunnat redogöra för, hvad han kände — han hade ju inte menat något ondt med sin lek, så mycket visste han — men pappa måtte plötsligt ha begripit saken, ty han blef röd ända upp i pannan och tittade i sin ordning

på mamma. Hon tittade igen, djupt in i pappas ögon, och så nickade hon, alldeles som om hon velat säga: "Jo, jag förstår, så är det, de ha rätt," och därpå böjde hon sig plötsligt fram och kysste först pappa och så Bengt och sedan lilla Mia.

Bengt blef en smula förvånad och betydligt lättad vid denna ömhetsbetygelse — han hade oklart väntat sig något annat — men lilla Mia besvarade utan häpnad både mammas och pappas kyss. Hon var fullt belåten med alltsammans, hon hade ingen aning om, hvilken liten läxa hon nyss varit med om att ge sin store, präktige pappa och sin ljusa, glada, lifliga, varmhjärtade mamma — och hennes blåa ögon logo mot dem båda två. Och hade pappa i det ögonblicket hörbart yttrat ett "tack, lilla Mia," så skulle Mia absolut inte ha trott, att hon hört rätt!

Frun på Ekebyholm.

Novell af ERNST HÖGMAN.

(Forts.)

HVILKEN FÖRNUMTSIG TON HAN I ETT nu anslög! Hon kände en obändig lust att kasta sig om hans hals och kyssa honom för att jaga på flykten de där torra klokskaps-tankarna, som illa anstodo en ung, eldig älskare. Men då han alljämt bibehöll sin allvarliga min, lade hon band på sig och sade endast:

"Jag är när som helst beredd att gå till Erland och öppet säga honom att jag vill skiljas för att bli din... helt din, förstår du."

Nu såg han på henne med den där ömma glansen i blicken, hvilken liksom insvepte henne i en mantel af ljus. Hon väntade att han skulle taga henne i sina armar och smeka hennes själ med alla de kärleksord, som hans lidelse brukade inge honom, då de voro tillsammans.

Däraf blef dock intet. I stället afrådade han henne från att yppa någonting. På hennes undrande fråga, huruvida han verkligen höll af henne, svarade han henne att det var just på grund af denna hans kärlek som han ansåg det nödvändigt, att de tillsammans behöllo sin hemlighet. Han saknade ännu den ekonomiska ställning, som kräddes för att de skulle kunna gifva sig. Hon borde besinna, att hon var en rik mans hustru med alla en sådans vanor, att hon var ung och njutningslysten — jo, hon var njutningslysten! — samt att i och med detsamma han tog henne till sig för att hon skulle dela lifvet med honom, måste han vara i den situation, att han kunde uppfylla alla hennes önskningar.

Trodde han då verkligen att hon var en yllig liten kvinnomänniska, som gjorde kärleken beroende af de mer eller mindre rikliga existensmedel han kunde offra på henne? Eller var det, när allt kom omkring, endast ett svepskäl af honom, emedan han önskade undslippa konsekvenserna af en legaliserad förbindelse?

På det måste han svara att det var ingendera delen, att han älskade henne öfver allting annat och att därför endast det bästa vore godt nog åt henne. Då kände hon sin fåfänga smickrad och gaf honom rätt.

Fru Brate började emellertid företaga sina stockholmsresor mindre regelbundet än förut, i tanke att kunna afleda Mariannes uppmärksamhet från dem. Ehuru hon sökte intala sig mod genom att gång på gång upprepa för sig själf, att hon ärligt stode för sin handlingar, kände hon sig osäker till följd af den hos henne spirande misstanken

att hennes steg bevakades. Den oro Torvald visat öfver att deras hemlighet skulle röjas bidrog heller icke att lugna henne.

Ty det var blott i förstone hon funnit sig i att godtaga de försikthetsskäl han angifvit. När allt kom omkring kanske hans kärlek ändå icke var så allvarligt menad eller att han redan börjat tröttna på henne. Hon måste ha full klarhet i den punkten. Och ifrån att förut ha hängifvit sig åt sin lycka utan alla sidotankar, gjorde hon sig nu mödan att iakttaga honom, analysera orden, tonfallen i stämman, kyssarnas och smekningarnas valör. Medan han ingenting anade, förde hon så att säga ett kärlekens bokhålleri, där balanskontot efter hvarje deras sammanträffande företedde de häftigaste fluktuationer mellan in- och utgående behållning.

Deras möten hade därigenom förlorat åtskiligt af den harmoni, som förut kännetecknade dem. Två tankar genomkorsade upphörligt hennes hjärna. Den ena var: Älskar han mig verkligen? Den andra: Finns här någon, som lägger märke till oss, någon, som känner Erland eller Marianne och mig och har sin lust i att förråda mig?

Och nu befann hon sig den här halfljusa novemberkvällen gående i rask takt mot Ekebyholm, under det hon grubblade öfver, huruvida Mariannes plötsliga ankomst ett par timmar tidigare berott på, att hon uppläckt något och skyndat att meddela sig med Erland.

Kvällen var behaglig att promenera i. Vägen låg hård och jämn, lätt pudrad af den första frosten. En söfvande tynnad hvilade öfver markerna, i hvilka kölden började fränga ned. Måndiset föll som ett tunnt silfverdamm genom luften, och längst bort i den riktning hon gick, växte Ekebyholms åldriga park som en hemlighetsfull skuggvärld fram ur landskapet.

Ett buller af vagnshjul och hästtramp hördes på afstånd. Kunde det vara dogcarten, som kom för att hämta henne? Nej — den rullade icke så tungt, och Boys trippande traf hade hon ett fint öra för. Ingen häst på flera mils omkrets sprang som han. Nu dog för öfrigt ljudet bort på en sidoväg.

Med ens stod det klart för henne att man afsiktligt ignorerat hennes tillsägelse. Något sådant hade aldrig händt förr, och det var naturligtvis Marianne, som befallt kusken att utebli.

Fru Brate gick och öfvervägdé hvad hon skulle säga henne, då de möttes. Att förbjuda gårdens folk att lyda deras husbondes hustru var väl ändå en oförsynthet, som hon ej borde fåla. Annu var hon frun på Ekebyholm och hade rätt att bli respekterad som sådan. Hon hörde sig själf tala med den förorättades indignation, men efter en kort stund förvandlades hennes vrede i en känsla af osäkerhet och trötthet, så att hon önskade, att hon haft en stuga invid vägen, i hvilken hon kunnat gå in och sjunka ned, utan att någon enda människa toge någon notis om henne.

Hennes önskan gick så fullvida i uppfyllelse, att hon undslapp pinan att samtala med någon den aftonen, ty då hon kommit in i herregårdsbyggnadens hall och klädt af sig ytterkläderna, fanns ingen människa tillstädes med undantag af husjungfrun, som underättade henne, att hennes supé stod dukad i gula kabinettet, ett rum, hvilket gränsade omedelbart till hennes sängkammare, och egentligen endast begagnades som genomgångsrum.

Fru Brate såg förvånad på tjänarinnan. Denna skyndade sig att tillägga:

"Jag har gjort det på fröken Brofelts tillsägelse. Hon kom för ett par timmar se'n."

"Gå då in och duka af igen... Jag vill inte ha någon mat."

Därvid försvann fru Brate i sängkammaren, hvars dörr hon reglade efter sig.

Den unga professorskan fick en sömnlös natt. Hon låg och lyssnade till hvarje susning i träden utanför sitt fönster, och hvarje knäppning i det stora ödsliga huset jagade samman hennes kringirrande tankar till en fantastisk föreställningsvärld, hvori hon såg sitt lif utbrutet ur sin vanda form, omvandladt, uppryckt med roten och bortfördt af en hvirflande ström — om till lycka eller olycka, det förmådde hon icke klargöra.

Mot morgonen föll hon i en orolig dvala, ur hvilken hon väcktes af en fämligen hård knackning på sängkammardörren. Yrvaken kastade hon sig ur bädden, ty det förekom henne att någon stod inne i rummet. Men då hon hunnit sansa sig, hörde hon utanför dörren Mariannes röst, som med ett sträff tonfall tillsade henne att stiga upp och kläda sig.

Fru Brate var nu fullt sig själf, och känslan af egen värdighet väckte hos henne harm öfver att bli behandlad som en barnunge i sitt eget hem. Hon klädde sig emellertid, och en timme senare gick hon ut till Marianne, som väntade henne i hvardagsrummet. Denna besvarade endast knapphändigt Valfrids hälsning, hvarefter hon omedelbart började tilltala henne i en mentorston, som blef ännu retsammare till följd af stämmans nasalljud.

"Du har återigen gjort en af dina fått återkommande stockholmsresor... Kanske du nu vill vara god och tillstå anledningen till de där utflykterna."

En stridslysten stämning hade småningom bemäktigat sig den unga professorskan. Hon såg på Marianne med stadiga blickar och svarade iskallt:

"Om min man begär att få veta det, ska han få... Dig tror jag mig inte vara skyldig några förklaringar."

För Marianne, hvilken hade äldre ogifta kvinnors lust att fördjupa sig i makars äktenskapliga bankrutt och framför allt i figurlig mening bli i tillfälle att taga den skyldiga parten i armen och moralisera ut af sitt beskt kyska jungfruhjärta, tedde sig den närvarande situationen i förmånlig grad dramatisk.

"Jag ställföreträder Erland i den här saken," förklarade hon med en röst, som hufvudsakligen hade sitt tillhåll någonstades uppe vid näsroten. "Det är ingalunda min afsikt att underkasta dig något förhör. Jag känner till att du reser till Stockholm för att träffa din älskare... Som du finner är jag noga underrättad, och därför bör du inte anstränga dig med några invändningar."

Fru Brate stod fortfarande kall och behärskad framför Marianne. Hon sade endast:

"Det är min önskan och min rättighet att tala med Erland. Han är väl som vanligt i sitt arbetsrum."

"Erland önskar intet sammanträffande med dig... Han vet alltsammans genom mig. Det var därför jag kom hit i går afton... Och det är hans vilja att du redan i dag lämnar Ekebyholm."

"Så-å... han vet alltsammans tack vare dig. Men hur kan du veta med hvilka ord jag vill förklara mig inför Erland. Hur kan du veta hvad jag känt och genomlevat, innan jag nått fram till hvad jag nu står inför."

"Erland vill inte ha några detaljer... Så-

som han sitter infiltrad i sina vetenskapliga abstraktioner, vore det väl lindrigt taladt en illgärning att förbrylla honom med den sortens realiteter du ämnar servera honom... Det är mig förresten alldeles ofattligt hur han, som är en de djupa meditationernas man, kunnat förplumpa sig med äktenskap. Därför är det bara en lycka, om han blir befriad ur den situationen så omärkligt som möjligt."

En het rodnad började färga fru Brates kinder. Förödmjukelsen att byta ord med Marianne i detta ämne kunde hon ej underkasta sig, hellre ville hon gå ur huset utan att ha fått förklara sig för mannen, hvars kallsinnighet för öfrigt gjorde det lätt för henne att lämna ett hem, hvilket kringgärdade henne som med fängelsemurar. Hon hade länge nog bidat den stund, då skrankorna skulle falla och vägen till friheten och lyckan stode henne öppen. Nu hade ögonblicket kommit, och hon vore i sanning en ömkligt varelse, om hon ej anammade det med tacksamhet.

Hela dagen gick hon omkring i en beslutssam stämning, ordnande för afresan. Men djupast inne i sitt hjärta närde hon ett hopp, att hon, innan hon för alltid lämnade Ekebyholm, skulle få träffa Erland. Helt stilla ville hon säga honom, hur beklämmande hon känt det under alla dessa år, hur hon längtat efter ett enda litet bevis på att han hyste någon ömhet för henne, räknade med henne som en make borde räkna med sin hustru, och hur besvikelsen först sårat henne och sedan drivit henne i en annan mans armar. Hon hade velat säga honom det utan bitterhet, och han, denna mycket visa människa, som tillbragte hela sitt lif med att tänka öfver tillvaros djupaste problem, skulle utan tvivel förstå henne och tillgifva henne hennes trohetsbrott.

Men dagen förflöt och äfven natten, utan att Erland lämnade sina rum, och han hade ej heller gifvit något svar, då hon tidigt på morgonen smugit sig upp till hans dörr och ropat hans namn.

Sålunda reste frun på Ekebyholm för sista gången bort från sitt hem utan att någon hand vinkade afsked eller någon vänlig blick följde henne, där hon snart skymdes af parkens mumlande träd.

En tung, töcknig novembereftermiddag. Fru Brate sitter i sitt rum i Park Hotell och stirrar ut genom fönstret. Vasagatan ligger därnere våt och smutsig, och drypande biler och drypande människor glida förbi, nedstänkta af dy, som om allt det klubbiga, våta och besudlande satt sig fast på dem för att ange det eländiga och tillsölade i deras eget lif.

I Järnvägsparkens kala buskar sitta de outrotliga gråsparfvarna familjevis och äro fula i näbben som vanligt. Sedan det nya systemet med biler trängt ut hästdroskorna och de gamla fodermarskarne, som aldrig underlåto att spilla ut hafre på stenläggningen, hade sparfvarna gått miste om sina lunchställen på Brunkebergstorg och andra platser. De gamla goda dagarna, då en hederlig tättning från Klara eller Adolf Fredrik utan besvär kunde fylla kräfvan med korn, finnas icke mer, och det grämer dem. Förmågan af höflighet och ett anständigt uppträdande har naturen nekat dessa sina styfbarn, men nu äro de otidiga på allt och alla, och efter en hetsig debatt i näringsfrågan ryka de i fjädrarna på hvarandra och slåss som galningar.

Den unga kvinnan i hotellrummet har suttit och tittat på människorna, parken och

fåglarna därutanför, men utan att fatta annat än att hennes blick hvilat på något ganska fullt och grått, som hennes tryckta sinnesstämning gjort ännu fulare och gråare. Nu flyger en trio sparfvar i stridens hetta rakt mot hennes fönster och dunsar skrikande och med uppburade fjädrar ned på fönsterblecket.

Hon spritter till som om hon vaknat ur en dvala, reser sig och börjar gå af och an i rummet. Det har förflutit tjugufyra timmar sedan hon tog det i besittning, men hon tycker att hon varit där i veckor.

Ett par timmar efter sin ankomst hade hon telefonerat till Torvalds byrå för att underrätta honom att hon fanns i staden, men fått till svar, att han ej kunde träffas. Han hade rest till Värmland i tjänsteärenden och vore ej att förvänta tillbaka förr än om fyra dagar. I den något öfverretade sinnesstämning, hvori hon befann sig alltsedan hon i går morse steg på tåget vid Ekebyholms station, hade hon ett brännande behof att få träffa Torvald för att kasta sig i hans armar och säga honom, att hon nu brutit sig ut ur sin gamla tillvaro och endast hade ett mål i lifvet: att lefva uteslutande för och med honom.

Medan tåget rullade fram mot Stockholm — allt för långsamt, tyckte hon i sin otålighet — flög hennes själ i förväg till den älskade och talade till honom om deras framtid. Hon tyckte att han borde förnummit hennes stämning och vara fullt förberedd på hennes ankomst. Ja, en barnslig föreställning kom henne till och med ett ögonblick att dröja i banhallen för att söka efter honom bland männskomyllret på perrongen.

Och så hade alltsammans mynnat ut i detta att han rest bort i tjänsteärenden.

Hvad skulle hon göra tills hans återkomst? Inte kunde hon gå på gatorna och i butikerna, och de bekanta hon hade i Stockholm, ville hon af naturliga skäl ej heller söka upp. Det här hotellrummet med sin opersonliga möblering var afskyvärdt att vistas i — som en bur, hvilken afstängde henne från hela världen. Helst hade hon velat krypa ned i sängen, draga facket öfver hufvudet och sova tills väntetiden var förbi.

Hon betogs af en känsla af öfvergifvenhet. Den växte till ångest, som grep henne om strupen och tryckte hennes bröst som en nattmara. Hon blef med ens så underligt modlös. Den vackra framtidsynen, hvilken stått som ett Kanaan för hennes själs öga, blef grå och smutsig som gatubilden utanför fönstret.

Aldrig hade hon reflekterat öfver hvad det ville säga att räknas till den kategori af från sin sociala ställning lösryckta kvinnor, hustrur, som förlupit sina män och sina hem — hvilket förnedrande uttryck! — och som den solida borgerligheten skänkte sitt förakt eller förföljde med en ond nyfikenhet.

Men hon var icke en sådan slags kvinna, och icke rådde hon för att hon hade ett opproriskt litet hjärta, hvilket ej nöjde sig med nådegåfvor!

Hon intalade sig själf hur barnsligt det var att låta sig anfåktas af alla dessa griller. Det hade uppkommit af missträkningen att hon ej genast fått möta Torvald. För öfrigt hade hon bort inse det naturliga i att hans yrke kunde kalla honom ut på resor när som helst.

Efter hand återvann hon sitt lugn, och på kvällen tog hon fram sin fickalmanacka och korsade öfver dagen med ett streck. När hon fått öfverkorsa ytterligare två dagar, skulle Torvald vara hemma, räknade hon ut.

(Forts.)

Modekrönika af Iris.

MIDT I SOMMAREN SER MAN SÄLLAN NÅGON ändring i modet, och ändå kan det inte nekas, att de senaste skapelserna förete ett visst nytt. Inte så att detta nya är ett afvikande från den redan inslagna riktningen, men det är ett så starkt ytterligare betonde af denna, att det gärna kan kallas både nytt och öfverraskande. Vi ha sett att rygglinjen skulle vara så rak, som om man hängt ett lod från ett snöre i nacken, men vi hade inte annat att detta raka fall kunde accentueras till den ytterlighet det nu har nått. Typisk är en aftonklänning: en blus af hvitt crêpe de Chine, slät kring hals och skuldror, i urringning och ärmor mest påminnande om ett riktigt grundligt gammaldags linne, ryggen faller något ned öfver midjan, framstycket hänger som ett långt rynkad förkläde ned öfver kjolen af svart charmeuse; denna kjol består af en åstramad undre del så trång som möjligt, en rakt fallande tunik med snibbar och tofsar i sidorna och till sist ett snedt lagdt österländskt skärp, som smyger in under det hvita förklädet. Konstigt så det förslår, och dock så primitivt i linjerna, så vidt skildt från den västerländska trånga insnördhet, som vi med undantag af empiretidens lilla escapada lefvat under i fem århundraden, att man kommer att tänka på en orientalisk slafvinna på någon teckning.

Detta är nu linjen för i dag, hvad vi än kunna ha lust att säga däremot, och när vi höra att mannekängerna i några af modehusen i Paris vid öppnandet af de stora vårutställningarna visade de nya dräkterna utan att bära snörlif under dem, då förstå vi hvad klockan är slagen. Den nya silhuetten karakteriseras ytterligare af att kjolen verkar indragen i knäveckan. Vidden på en kjol skall på det hela taget vara samlad framtill, så

ses t. ex. en aftonklänning i rosafärg ha en rikt rynkad snibbig förklädestunik; lifvets framstycke sträcker sig dock bakåt och knytes i midjan i fyllig rosett med långa ändar, hvilket ger en välbehöflig motvikt. Ytterligt korta ärmor skurna i ett med lifvet fullända det ungdomliga draget hos denna toalet.

De mycket korta ärmarna dyka upp i år igen, allra kortast till aftonbruk men nästan lika afklippa till den enkla sommarklänningen. Trekvartslånga, som gå något ned öfver armbågen, brukas också, ofta äro dessa något vidgade nedåt och afskurna i snibb. De långa åtsittande, som gå långt ned på handen, äro dock lifligt i bruk, hvilket kan ses på våra bilder.

Den första af dessa modeller visar en luftig krage, som är helt ny och som ger en mycket lyckad fulländning åt en sommarklänning utan öfverplagg. Den lilla knäppta jackan måste falla i mycket tydliga tvärveck, annars är hela dess stil bortfallen.

Till något blomligt sommartyg, foulard eller voile, är numro två en lämplig modell. Man vill ha mindre rynkor framtill på kjolen och strax har man hittat på den lilla särskildt klippta rundningen, vid hvilken kjolen rynkas. Äfven den i sin ordning är något rynkad fastän mindre.

Numro tre är en sportdräkt som har den lustiga tillskärningen att inte vara hopsydd alls utan helt enkelt knäppes på med tre knappar i skärpet och tre på kjolen, originellt och trefligt. Just sådana breda, löst veckade skärp som detta är det man bland annat måste komponera för att få en kjol att på något sätt hänga kvar, när den på intet villkor får markera en insvängd midja.

Den sista modellen har tagit saken ännu mera resolut och helt enkelt dolt denna kinkiga midja, som vi nu på allt sätt söka komma ifrån. Den lilla kottliknande västen är verkligen i sig själf ett fynd, som förträffligt löser frågan att se li-

tet klädd ut på gatan, inte visa sig i blus och kjol och ändå få ha luftiga ärmor och i det hela ha det svaltt och behagligt.

Dessa västar äro något af det viktigaste bland sommarnyheter och varieras på många sätt. Denna är nu knäppt i sidan men tillskärningen visar att detta är endast som prydnad, med sin djupa urringning kan den med lätthet fräs öfver hufvudet. Linne är ett lämpligt material till en sådan väst med åtföljande kjol, ty den fordrar ju helst att vara af ett något fast tyg.

Till det nya hör också den djupa u-formiga urringningen på numro två, som till hälften täckes af en isättning. Smala veckade kräs kring dylika urringningar eller till de djupa spetsiga höra till sommarens små påfund.

En ny kappkrage är uppfunnen och börjar täfla med dem som knäppas mjukt och högt kring halsen och få vecka sig hur de vilja. Den nya är en gammal bekant, som florerade de sista åren af 1800-talet, den är upstående till ännu mer otrolig höjd än då med stora utvikta snibbar och bildar en klädsam bakgrund åt ansiktet, men har för vårt klimat den lilla olägenheten att helst behöfva bäras öppen och till en cape, detta plagg, som för öfrigt aldrig vill ta riktigt fart hos oss, men som i år i andra länder lifligt varieras.

Ett nytt sätt att garnera en öfverklänning är att förse den med stickningar som bilda stora rutor öfver det hela. Annars bör det erkännas att garneringar är något som det gällande modet inte mycket vet af. Broderier äro fortfarande det enda och ingalunda det anspråkslösaste, på sammelsklänningar kunna de dock vara enkla nog. Men intet sonderklippande af tyget i remsor och dylikt. Att hänga tygstyckena rätt på gestalten, det är lösen, men den kan vara svår nog.

IDUNS SKÖNHETS- INSTITUT.

(Forts.)

N:r 416. Hvad skall jag göra för att få en klar hy? Är det männe bra att om kvällarna tvätta sig med varmt vatten och därefter ingnida ansiktet med Lavendeltinktur? Har hört att Lavendeltinktur skall vara bra, men aldrig praktiserat samma. Tacksam för svar är »Klar h».

Tvätta er hvarje afton med lavendeltvål och varmt vatten, så behöves ej tinkturen. Sedan skall ni massera ansiktet så som stått anvisat i sv. på fr. 327 i n:r 5.

N:r 417. Hvad göra för att få bort en rodnad kring näsroten?

Femtonåring.

Smörj på litet zinksalva hvarje af-

ton efter tvättning med varmt vatten.

N:r 418. 1) Som jag observerat frågan n:r 356 i n:r 13 af Idun, där sign. Ebba så varmt rekommenderade ett hårvatten, vore jag hjärtligt tacksam om ni ville vara god och uppge hur ofta och hur man skall använda det? Hur ofta tvätta håret? Mitt hår har fallit af förfärligt de senaste åren. Är endast 20 år gammal. Som jag erhållit hårvattnet i fråga, vore jag synnerligen tacksam för svar snarast möjligt. 2) Som jag om sommaren lider svårligen af handsvett och för det mesta arbetar på finare handarbeten, vore jag tacksam få veta ett radikalt medel mot plågan. »Hoppfull».

1) Håret bör tvättas minst en gång i månaden enligt beskrifning i sv. på fr. 331 i n:r 5. Hårvattnet inmasseras i hårbotten, i början med

ett par dagars mellanrum, sedan mera sällan då bättring visar sig. — 2) Se sv. på fr. 341 i n:r 10.

N:r 419. Finns det något medel, som för alltid tar bort generande hårväxt. Olycklig.

Se sv. på fr. 421 2) här nedan. N:r 420. Vore tacksam för något medel att färga ögonbryn och ögonfransar mörka. Maud.

Försök valnötsdekot eller valnöts-tinktur. Den förra kan ni göra själf, se sv. på fr. 401; den senare torde finnas å apotek.

N:r 421. 1) Vore tacksam få veta ett medel mot grofknöttrig hud, s. k. hönsskinn. — 2) Tråkigt nog har det nummer af Idun, hvarti stod råd mot generande hårväxt, förkommit, och skulle jag vara tacksam att än en gång få det infördt i tidningen. Prenumerant.

1) Tvätta huden ofta med grönsåpa och hett vatten och ingnid efteråt en blandning af lika delar glycerin, sprit och rosenvatten. — 2) Medel mot generande hårväxt. Svafvelnatrum 90 gr., vatten 360 gr. Blandas med pulvriserad stärkelse till en tjock deg, som anbringas på åsyftadt ställe, där den får sitta tills den torkar, då den borttages och håren följa med. Måste upprepas efter behof. Om huden blir irriterad påstrykes zinksalva.

N:r 422. Hur skall jag behandla mina händer, som förorsaka mig mycket obehag? Huden är så torr och stram, så jag kan inte råta ut fingrarna, och den är som sandpapper att vidröra. Jag har sedan min tidigaste ungdom lidit af detta, dock har det inte varit så svårt som nu, utan varit bra tidvis. Nu är det omöj-

ligt. Skinnet räcker upp på naglarna och är så hårdt, så jag kan inte få bukt med det. Har försökt smörja med glycerin-sprit-rosenvatten m. m. men utan resultat. G. B.

Ert fall tycks vara ovanligt svårt, och gjorde ni nog bäst att vända er till en hudläkare. Emellertid meddelar jag här ett råd till den verkan det hafva kan: Ingnid händerna med vaselin om aftonen efter noggrann tvättning i varmt vatten och öfverfettad tvål. Pådrag sedan vida handskar som får kvarsitta under natten. Efter hvarje gång ni tvättar händerna bör ni innan händerna äro riktigt torra ingnida glycerin, sprit och rosenvatten samt sedan åter torka dem torra på handduken. Om ni lyckas få skinnet mjukt, bör ni sedan hvarje vecka manicurera era naglar. Se sv. på fr. 342 i n:r 10.

N:r 423. Ber vänligt Fru Skönhetsdoktorn ge mig ett råd hur jag skall göra med missprydande hårväxt kring munnen; klar stundvis olidligt.

Förtviflad 19-åring.

Se svaret på fr. 421 2).

N:r 424. 1) Hvar köpes gurkmjolk och hur användes den? Håller den hyn fraiche och jämn samt slätar ut rynkor under ögonen och kring munnen? — 2) Ledsamt nog börjar mitt hår gråna starkt vid ena tinningen. Är valnötsdekot bra? Hvar köpas dessa blad och hur tillredes dekokten och anbringas på håret? — 3) På hvilket enkelt och ofarligt sätt skall jag kunna taga bort hårstrån på öfverläppen? — 4) Hvad är att göra mot ömhet i fötterna och förhårdnader mellan tårna? »Grällan».

1) Gurkmjolk är utmärkt för huden; beskrifning se sv. på fr. 334 i n:r 5. Rynkorna under ögonen masseras med toppen af långfingrarna med en lätt vibrerande rörelse och kring munnen med en roterande dito. — 2) Se sv. på fr. 401. — 3) Se sv. på fr. 421 2). — 4) Dagligen tvätta fötterna i tvål och varmt vatten samt gnida förhårdningarna med pimsten. Äro dessa vanliga liktornar, så lägg på omslag med Burows lösning, utspädd med vatten.

N:r 425. 1) Är zinkpuder bra för hyn? 2) Hvad skall jag göra för förhårdningar under fötterna? Miss X.

1) Allt puder innehållande metalliska ämnen är skadligt för huden, men ris- eller talkpuder är ofarligt. — 2) Se föregående svar 4).

N:r 426. Sedan länge har jag haft en röd s. k. lefverfläck i ansiktet. På sista tiden har jag emellertid fått ännu två sådana vanprydande fläckar. Jag vore nu mycket tacksam om jag kunde få ett medel att aflägsna dem, helst något snabbt verkande, smärtfritt. Barbro Eriksdotter S—dt.

Om ni verkligen tror att det är lefverfläckar, så här ett medel: Salicylsyra fuktad med alkohol eller glycerin lägges på renad vadd och bindes öfver fläckarna; får ligga på en halftimme i taget. Upprepas tills bättring inträder.

N:r 427. Undervecknad som är mångårig prenumerant af Idun vill för första gången insända en fråga till Iduns skönhetsinstitut, och skulle jag vara mycket tacksam för svar å densamma. Jag ville gärna ha ett effektivt medel för att erhålla en fast och fyllig byst. Har sett flera svar i Idun, men alla gå ut på djup andning och detta visar absolut inget resultat. Efter min dotters födelse har jag blifvit nästan alldeles platt beroende på att bröstet blifvit mjuka efter digifning och pumpning. Tror själf att massage skulle åstadkomma förbättring, men vill gärna veta rätta behandlingen. »Fru Dagny».

Djupandningsgymnastik visar nog resultat åtminstone för det öfre partiet af bröstet och halsen, men den måste företagas med ihärdighet. Här ett medel för att få fast och fyllig barm: Rec. Söt mandelolja 200 gr., hvitt vax 100 gr., benzoätinktur 50 gr., rosenvatten 50 gr., pulvr. tannin 25 gr. De två första ingredienserna smältas i ett kärl stående i hett vatten, benzoätinkturen tillsättes medan det är varmt, det

(Forts. efter Köksalmanackan.)

Iduns ärade halfårsprenumeranter

erinras värdsamt om vikten af att i god tid (bäst nu genast!) förnya prenumerationen, så att afbrott i tidningens regelbundna expediering må undvikas.

Iduns värdefulla julnummer utdelas till alla halfårsprenumeranter å uppl. B och C.

Prenumerera genast!

Solförmörkelse

blir det aldrig i köket eller våningen om fönsterna, spiseln, kastrullerna, knivarna o. gafflarna, diskbänken etc. putsas med Nordstjernans Fönsterputs, Spiselputs, Metallputs, Knivputs, Zinkputs o. Silverputs. Skriv strax till A.-B. T. F. Nordstjernan, Söderhamn, och bli försäljare!

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.
FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 30 JUNI—6 JULI 1918.
SONDAG. Frukost: Bröd; smör; strömmings-å-la-daube med kokt majonnäs och potatis; kaffe eller te. Middag: Oxstek med grönsaker, lingon och gurka; rabarberkompott med rismjölstårta.
MANDAG. Frukost: Bröd; lefverpastej; stekt sill med potatis; kaffe eller te. Middag: Kroppkakor; saftsoppa med rågskorpor.
TISDAG. Frukost: Bröd; marmelad; blandad läda (rester från söndag) med stufvade morötter. Middag: Vegetarisk grönsoppa; kokt

I alla väder

är
Gahns Maniol
det bästa för huden.

kummel med enkel citronsås (citronessens) och potatis.
ONSDAG. Frukost: Bröd; marmelad; omelett med stufvade svartrotter; kaffe eller te. Middag: Makaroni eller risrand med blandade grönsaker och potatis; rabarberpaj med enkel vaniljsås.
TORSDAG. Frukost: Bröd; mes-smör; stekt strömming med potatis; kaffe eller te. Middag: Hotchpotchsoppa; plättar på torrmjölk och grädda med lingonsylt.
FREDAG. Frukost: Bröd; mes-smör; sill med äggstanning och potatis; kaffe eller te. Middag: Stekt kalflever med potatis och lingonsylt; kompot af blåbär eller rabarber med kakor.
LÖRDAG. Frukost: Bröd; marmelad; uppstekt kalflever med potatis; kaffe eller te. Middag: Stufvade abborrar med potatis; surmjölk eller chokladsoppa.

RECEPT:

Rismjölstårta (f. 8—10 pers.). 3 ägg, 75 gr. socker, 3 bittermandlar, 50 gr. rismjöl.
Till pannan: 5 gr. smör, 2 msk. stöta skorpor.
Beredning: Äggen och sockret vispas 1/2 tim., därefter tillsätts de skällade och malda bittermandlarna samt mjölet. Massan slås i smord och brödbestörd stekpanna eller form och gräddas omkr. 25 min. i ej för varm ugn.

Blandad läda (f. 6 pers.). 3 ägg, 1 msk. mjöl (10 gr.), 5 dcl. mjölk, 1 msk. stöta skorpor, 3 hg. stekt eller kokt kött, 1 urvattnad sill, salt, socker, hvitpeppar.
Till formen: 5 gr. smör eller flottyr, 1 msk. mjöl.
Beredning: Äggen, mjölet och mjölken vispas väl, de stöta skorporna tillsätts och blandningen får stå en stund för att svälla. Köttet och sillen hackas fint och nedröras i äggblandningen tillika med persiljan. Massan afsmakas väl med kryddorna, hälls i en smord och mjölad form och gräddas i ej för varm ugn omkr. 45 min.

Enkel citronsås till fisk (för 6 pers.). 40 gr. mjöl, 6 dcl. fiskbuljong, 10 gr. smör, salt, hvitpeppar, 1—2 tsk. citronessens, 1 ägg-gula.
Beredning: Mjölet utröres med 1 dcl. af fiskbuljongen. Resten af buljongen kokas upp, afredningen ivispas och säsen får koka 5 min. Den afsmakas med det kalla smöret, kryddorna och citronessensen. Sill utröres den med litet af säsen uppvispade äggulan och säsen serveras genast.

Rabarberpaj (f. 6—8 pers.).
Mördeg: 1 hg. smör, 40 gr. socker, 125 gr. mjöl, 3 bittermandlar, 1 ägg.
Till fyllning: 6 rabarberstjälkar (omkr. 8 hg.), 2 dcl. strösocker (166 gr.).
Till pannan: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stöta skorpor.
Beredning: Smöret tvättas och arbetas tillsammans med sockret, mjölet, den skällade och malda mandeln och ägget till en smidig deg, som får stå på kallt ställe omkr. 2 tim. Rabarbern skalas tunt och skäres i 3 cm. långa bitar. Två tredjedelar af degen utkafas, och därmed beklädes en smord bleckform eller stekpanna, hvarefter rabarbern lägges hvarfals med sockret, och degkanten vikes öfver. Resten af degen utkafas till ett lock, hvarefter pagen betäckes, och kanterna tilltryckas väl. Pajen gräddas i ordinär ugnsvärme omkr. 1 tim., eller tills rabarbern är mjuk, och degen vid prof med vispkvist är genomgräddad. Den uttages och får stå en kvart, hvarefter den uppställes och serveras varm eller kall med vispad grädda eller vaniljsås.

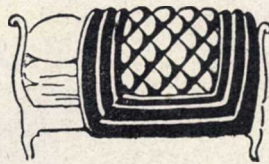
IDUNS SKÖNHETSVÅRD.

(Forts. fr. föreg. sida.)
öfriga när blandningen svalnar. Denna pomada strykes öfver bröstet utan att gnidas in och åtföljes af en öfverpensling med collodium, som bildar ett slags pansar för att uppehålla de slappnade väfnaderna. Anbringas på aftarna och borttages lätt följande morgon. Upprepas tills bättring inträder. Om ni tar massage, måste den utföras af erfaren massös.
N:r 428. 1) Hvad skall jag göra för att få bort hvita fläckar på naglarna? Jag har sådana på alla naglar. Och huru få bort hårda valkar vid nagelkanterna? Jag har försökt att både klippa och skära bort dessa, men det hjälper inte alls. 2) Huru skall jag få en klar hy? Den är nu ej så dum men jag vill ha den bättre. Huru få bort några af mina många, ej allt för vackra, bruna födelsemärken i ansiktet. 3) Finnes något tillförlitligt medel att få bort hår som växer på en värta jag har vid munnen? så fort det uppstår sådana rycker jag bort dem, men de försvinner blott för en kort tid, sedan komma de igen. Tacksam för svar är
Brunöga.

1) Medel mot hvita fläckar på naglarna: En pasta göres af renadt beck, terpentin och myrrha, som strykes på naglarna om aftonen och borttages på morgonen med litet matolja. De hårda valkarna kring naglarna böra gå bort med manicure en gång i veckan (se sv. 342 i n:r 10) samt påstrykning med någon uppmjukande salva. — 2) Se sv. på fr. 327 i n:r 5. — 3) Se sv. på fr. 421.
Fru Skönhetsdoktor.

Ingen gedigen bosättning utan

DUN TÄCKEN

Högsta komfort.

Idealet för all sängbeklädnad.

J. SVENSSON & BOURGHARDT
SPECIALFABRIK - VINSLÖV.

Katalog på begäran.

Rikstel. 20 & 121.

SINGER
HEMETS SYMASKIN

Ärade husmödrar!

Det är Er måhända obekant hvad Sveriges bästa och pålitligaste hjälpmedel vid småbak heter? Det heter Gooda-Jästmjöl. Burkar å 15, 25 och 50 öre köpas och några bepröfvade recept fås alldeles gratis.

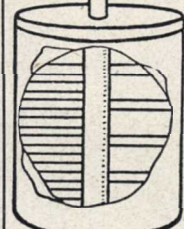
Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Levnadstolkningar

utarbetas af skicklig astrolog. Uppgif födelsedag och år, födelseort, namn och fullständig adress, samt bifoga 30 öre i frimärken. Åberopa denna tidning.

Astrolog Wilh. Leidner.
Strömgatan 10, Kalmar.

SMÖRSLUNGAN "DUX"

bör finnas i varje hem. Genom användandet af denna kan edert smörkvantum bliva dubbelt så stort. PATENT ANM. EJ FÖRBUDEN AV STATEN. Fås hos oss direkt pr postförsäkt. Beskrifning och recept följer varje kärna. Återförsäljare antagas. Pris pr st. Kr. 10:— + porto.

100%
BESPARING

Handelsaktiebolaget "Velox",
MALMÖ.

Barnängens

Parba-Tvål

är en efter de noggrannaste förfaringssätt framställd neutral, öfverfet, ren tvål.

absolut fri från kaustik alkali.

Som utgångsmateriel användes särskilt utvalda, friska fetter. Efter förtvålning och upprepade utsaltningar befrias tvålmassan genom speciell metod från varje spår av frätande alkali, tokas i särskild torkmaskin samt arbetas fullkomligt homogen på granitvalsar.

är genom sin höga fetthalt, renhet och mildhet

lämplig för ömtålig hud

och rekommenderas såväl för äldre som barn.

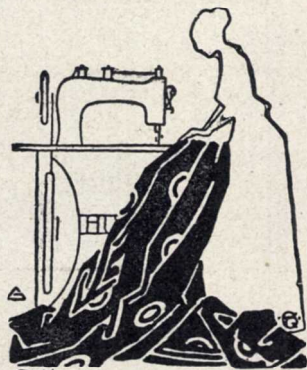
är fri från alla för tvål främmande tillsatser och utgör alltså

en fullkomligt ren tvål.

PARFYMERIE BARNÄNGEN

GRUNDAD ÅR 1868

H. M. Konungens Hovleverantör

Husquarna
Symaskiner

BÄSTA SVENSKA FABRIKAT

GRATIS!

MUSIKKATALOG över senaste succemelodier ur Rolfs repertoar, med illustrationer och provtakter. Erhålles gratis och franco från

ERNST ROLFS MUSIKFÖRLAG

Västerlånggatan 87
STOCKHOLM

KULLGRENS GRAVVÅRDAR

Begär katalog från
KULLGRENS-UDDEVALLA

NYA
VÄRMLANDS-TIDNINGEN
Grund. 1850 Karlstad Tryckeriet 1836
Värmlands äldsta och enda dagliga
tidning. Telefon: Namnanrop.

STEINWAY

Ensamagentur: Steinway & Sons
Lundholms Pianomagasin
Jakobsbergsgatan 39, Stockholm.

Under
Juni, Juli och Augusti
hålles
Iduns Expedition
öppen

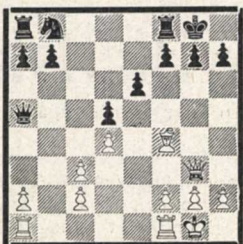
Lördagar kl 9—3. Öfriga hvardagar 9—4.

IDUNS SCHACKSPALT.

Från en af våra flitigaste och mest intresserade problemlösare ha vi mottagit nedanstående lilla miniatyrparti spelat per korrespondens samt dagens täflingsproblem en liten pikant 3-dragare.

Skandinaviskt parti.

G. E. Lindqvist,
Växiö.	E. Ahrling,
Örebro.
1. e2—e4	d7—d5
2. e1×d5	Dd8×d5
3. Sb1—o3	Dd5—a5
4. d2—d4	Sg8—f6
5. Sgl—f3	Lc8—g4
6. Lf1—e2	
- D:r Lasker rek. h2—h3.
6. — — Lg4×f3.
Kan omöjlig vara godt.
7. Le2×f3 c7—c6.
Nu är Spr. b8 beröfvad sin bästa plats hvilket ej betyder så litet i ett korrespondensparti.
8. Dd1—d3 e7—e6
9. Lc1—f4 Lf8—b4
10. 0—0 Lb4×c3
Är ännu sämre än 6:te draget. 0—0 hade varit ett föredraga.
11. b2×c3 Sf6—d5
12. Sf3×d5 c6×d5
13. Dd3—g3!
- Nu ramlar svarts ställning, men göra själfmord behöfve han dock ej.
13. — — 0—0??

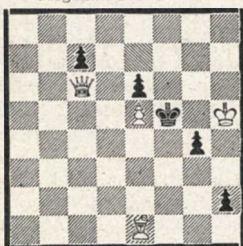

14. Lf4—h6 och matt i 19:de draget.

Ann. af G. E. L.

Problem af G. E. Lindqvist, Växiö.

Original för Idun.

Matt i 3 drag.

Lösningar till problemen och studierna i nr 22.

7.
a) 1. Df6—g7! Ka1—a2 el. b1
2. Dg7—g2 el. b7↑ likgilt.
3. Db2, h1 el. a8↑ och matt
- b) 1. S likgilt
2. Kc3—b3 el. c2↑ likgilt.
3. Dg1—el. a7↑ och matt.
8.
1. Ld6—f6! Kd4—e5
2. g3—g4! K likgilt.
3. Dc2—f5 el. Lf8—g7↑ och matt.

Slutspelsstudie af E. Holm.

1. d5—d6, c6. 2. f5, Kg5. 3. f6, Kxf6. 4. Kg1, Kg6! 5. Kf4, Kf6. 6. Ke4, Ke6. 7. Kd4, Kf5. 8. Ke4, Ke4. 9. Kb1, Kd5. 10. e4↑, Kd4. 11. e5, Kd5. 12. e6, KXe6. 13. Ka5, Kf7. 14. Kb6, Ke8. 15. Kc7 och vinner. Om 4. . . . Ke5 så 5. Kg5, Kd5. 6. Kf6, Kc5. 7. Ke7 o. s. v. eller 4. . . . Ke6. 5. Kg5, Ke5. 6. Kg6, Ke6. 7. Kg7 o. s. v.
1. . . . c×d6, 2. c×d6, Kh6.
3. Kg4, Kg6. 4. f5↑ o. hvit vinner.

Slutspelsstudie af G. Ling.

1. Lb4—e7! Db6! Ld8! Da7 el. b4 (Db8 el. d6 3. Lc7, D×c7. 4. Sef6)
3. Lc7↑, Le5. 4. L×e5↑, K×e5. 5. Sc6↑ och hvit vinner.
1. . . . De5. 2. e3↑, Kg3. 3. Ld6, D×d6. 4. Sf5↑ o. s. v.
1. . . . D×e7. 2. e3↑, Kg3 (Ke5, 3. Sc6↑) 3. Sf5↑ o. s. v.
1. . . . Dd4. 2. e3↑ o. s. v.
- Ett särskildt beaktande torde skänkas åt det fint kombinerade samspelet mellan pjäserna i denna lilla utmärkta studie.

Pristagare i lösningsstämningen äro denna gång H. Björck, Erik Dahlbergsgat. 25, Göteborg och signaturerna H. G., hvilken senare vi härmed uppmana att insända namn och adress.

Schackredaktionen.

SPARA

på veden och undvik onödig hetta i köket om sommaren. Kockums sparingskåper äro konstruerade med extra rymliga rökkanaler, varigenom gott drag ernås. Se till att Ni får av Kockums sparingskåper, ty då får ni den bästa. Försäljas af Herrar Järnhandlare samt i parti af

Kockums Jernverk, Kallinge, eller våra försäljningskontor: STOCKHOLM :-: GÖTEBORG Odengatan 29. Magasinsg. 22.

TVENNE HÄFTEN

arrangerade för militärmusik oktett eller sextett av

ERNST ROLFS SUCCÈSMELODIER

hava utkommit.

Ett tredje häfte utkommer inom kort.

- Pris för Militärmusik Kr. 4:—
" " Oktett . . . " 2:50
" " Sextett . . . " 2:—

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskriffter när Ni svarar på annons om ledig plats.

OMEDELBAR ANSTÄLLNING, som lärarinna för 2:ne nybörjare (musik o. handarbete inberäknadt) erhåller anspråkslös, verkligt snäll och barnkär flicka på landegendom i Östergötland. Hjälp i hushållet, när till därtill medgifves, önskvärd. Godt hem, vänligt bemötande samt liten lön kan påräknas. Svar till »Barn i husets», Söderköping p. r.

HUSFÖRESTÄNDARINNA, bildad och kunnig, får plats genast i landsortstad hos familj, där husmodern önskar mera odelat ägna sig åt arbete i kvinnosakens tjänst. Två barn i skolåldern finnas. Svar med uppgift om löneanspråk till »Hemvärd», under adr. S. Gumaelii Annonnsbyrå f. v. b.

KOKERSKA, helst landbrukaredotter från godt hem, fullt pålitlig, kunnig i såväl finare matlagning som god husmanskost, inkökning och bakning sökes till 1 juli för 2 personers hushåll med 2 små barn. Städerna samt barnsköterska finnes. Lön 35 kronor. Svar jämte fotografi till »Skåne-köping», denna tidning.

ENKEL, BÄTTRE FLICKA, van vid ordning och arbetsamhet samt villig att sköta en ensamjungiuss sysslor, erhåller god plats i liten familj i Karlstad den 15 juli eller 1 aug. Svar till »Villig och ordentlig», p. r. Karlstad.

BILDAD, barnkär fröken, kunnig i sömnad och finare handarbeten samt villig att deltaga i förefallande göromål inom hemmet får god plats 1 sept. Betyg, foto, och löneanspråk sändas under adr. Landshöfdingskåsan Strömström, Härnösand.

FÖR NÄSTA LÄSAR sökes kompetent lärarinna att läsa 4:de kl. kurs med en gosse och 2:dra kl. kurs med en flicka samt undervisa i musik. Svar med betygsafskr., foto, och referenser till »Värmlandshem» under adress S. Gumaelii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

LÄRARINNA önskas till herrgård vid Mälaren för kommande läsår. Undervisningsvana och kompetens att undervisa till elementarskolans 3 kl. Kindergartentillbud önskvärd. Betygsafskrifter och foto. till »1 aug. 1918», under adress S. Gumaelii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

BILDAD, enkel flicka erhåller plats som barnsköterska för 4 barn 7—2 år. Svar med foto, betyg o. lönepr. till »Pålitlig familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

ENKEL, barnkär flicka från godt hem, vilig deltaga i alla inom ett hem förekommande arbeten, erhåller plats å mindre herrgård, nära Jönköping där jungfru finnes, familjemedlem. Svar med betygsafskrifter, uppgift om ålder och löneanspråk sändas till Rustorps Gärd, Jönköping.

SKOLHUSHÅLL. Att förestå och på egen hand sköta ett skolhushåll i Linköping för två flickor om resp. 10 och 11 år, sökes en duglig, bildad föreståndarinna. Endast sökande med bästa referenser göre sig besvär. Ansökningar åtföljda af fotografi, betygsafskrifter och rekommendationer sändes till märke »Skolhushåll» under adress S. Gumaelii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

För en enkel,

anspråkslös, u undervisningsvan lärarinna eller studentska, musikalisk, som kan läsa upp en flicka i 4:de klass läroverk får genast anställning vid Mariebergs gård, pr Nyköping. Sökanden får första månaden medfölja till badort. Svar med betygsafskrifter och löneanspråk till Postbox 18, Nyköping.

Församlingssköterska.

Platsen som församlingssköterska inom Ekebyborna socken förklaras härmed till ansökan ledig för tillträde snarast möjligt.

Närmare upplysningar lämnas af kommunalnämndens ordförande, adress Ulfåsa.

Vid Fröbelinstitutets i Norrköping barnvårdsavdelning

önskas till 1 okt. en i späda barns vård utbildad och erfaren sköterska som därtill är kompetent att undervisa och handleda elever. Den sökande bör vara omkr. 30 år, äga högre skolbildning och helst någon undervisningsvana samt hafva förstälse för en spädbarnskrubbas sociala uppgift. Lön 700—800 kr., fritt vivre och en månads ledighet. Ansökningar insändas före den 20 juli till Fröbel-Institutet, Norrköping.

En barnkär

och pålitlig barnsköterska önskas till större herrgård att tillsammans med modern vårda 4 barn. Sökande bör vara van vid barn och hafva godt handlag med dem. Sykunnig företräde. Verkligt duglig kan påräkna god lön. Svar helst med foto, betyg samt lönepr. till »Pliktrogn och barnkär», Barlingbo p. r.

Fotograf.

Gen. sjukdomsfall finnes väl aflönad plats för en flicka, kunnig i retuscheering och något kopiering. Svar med åldersuppg., egen bild och betyg till fotograf Frithiof Mörk, Borås.

Husföreståndarinna.

Vi söka en lämplig person att handhafva och förestå vårt brukshushåll. Ansökningar, åtföljda af betyg öfver tidigare innehafda tjänster, referenser, fotografi, löneanspråk m. m., torde insändas till GUNNEBO BRUKS NYA AKTIEBOL., Verkeback.

För ny Kindergarten i Stockholm

sökes föreståndarinna (lön 1,200 kr.) och lärarinna (lön 800 kr.) från 15 sept. d. å. Ansökan före den 10 juli till Kyrkoherde Lindhagen, Källvik, Lofthammarn.

Husföreståndarinna

fullt kompetent att förestå ett landt-hushåll och föra värddinneskap, önskas af yngre godsägare. Platsen skall tillträdas inom en månad. Referenser sändas till »Värmlandsherrgård», Iduns exp.

Som husföreståndarinna

hos läkare erhålles plats, gerna bättre flicka. Svar med fotografi och betyg till doktor K. Bjerke, Linköping.

Befattningen såsom föreståndarinna

vid Blekinge och Gotlands läns uppfostringsanstalt lör sinnslösa barn, Ekshagen, kungöres härmed till ansökan ledig.

Löneförmaner: Begynnelselön 1,000 kronor med tre ålderstillägg å hvardera 200 kronor efter respektive 5, 10 och 15 år, fri bostad med uppvärming och belysning samt kost.

Sökande bör före den 1 nästkommande juli ingifva sin till styrelsen för nämnda anstalt ställda, af kompetens-, präst- och läkarebetyg åtföljda ansökan.

Karlshamn den 12 juni 1918. Styrelsen.

Norstedts nyheter till sommaren

Price Collier

England och engelsmännen

från amerikansk synpunkt.

Kr. 7:50.

»Denne intelligente, fördomsfrie och framförallt kunnige amerikan — har en viss uppgift att fylla för svensk publik.»

Aug. Brunius i Sv. D.

»Det är med stor tillfredsställelse jag nu kan konstatera att bokens intressanta innehåll genom en svensk översättning blivit i alla delar tillgänglig för den stora allmänheten.»

Prof. E. Björkman i St. D.

Gunnar Cederschiöld

MAGHREB

Nutidsbild från det gamla moriska vildet.

Kr. 6:50; inb. 8:—.

»En ovanligt underhållande och spirituellt berättelse.»

Sönd. N.

Två böcker av förra årets Nobelpristagare:

Henrik Pontoppidan

LYCKO-PER

Del I. — Kr. 6:75.

»Hör utan gensägelse till de modernare danska romaner, som svensk publik bör känna till.»

Soc.-Dem.

Sir Rabindranath Tagore

De rovlystna stjernarna

och andra berättelser.

Kr. 10:—; inb. 12:—.

»Innehåller 13 berättelser, — alla vackra, fyllda af en i europeisk vitterhet sällsynt, djup livsupfattning.»

Nils Erdmann i N. D. A.

»I högsta grad fängslande. — Läsnigen bereder ett utmärkt nöje.»

H. P.

Bismarcks

Brev till sin hustru i urval

Kr. 6:—; inb. 7:50.

»En synnerligen intressant bok, som tillåter läsaren att komma den store järnkanslern in på livet.»

A. P.

Karl Gjellerup

GUDS VÄNNER

Roman — Kr. 7:50.

»Ett mycket lovligt företag att göra Nobelpristagaren Gjellerup mera bekant här i landet.»

D. N.

Föreståndarinna

för skollovskolonien Hemgården i Stöde socken, Medelpad, sökes från den 15 aug. innev. år. Föreståndarinnan skall vara kunnig i sjukvård samt äga förmåga att handleda barn. Ansökningshandlingar jämte löneanspråk insändas före den 10 juli 1918 till Styrelsen för Sundsvalls Skollovskolonier, Sundsvall.

UNDER SOMMARMANADERNÄ önskar bildad, barnkär flicka plats i god familj att läsa med barn, äfven att deltaga i husliga sysslor. Svar till Palmquist C:o, 17 Malmskillnadsgatan, Stockholm.

Engelbrekts Sjuksköterskebyrå. Rikts tel. 171 81. Allm. tel. 241 13. Valhallavägen 115, II. Utsänder EX. Sjuksköterskor, Barnsköterskor samt enklare sköterskor, Biträden till sjukhus.

Ung flicka,

som genomgått 7-klassigt läroverk söker mot fritt vivre plats i större hem på landet (helst prästgård eller herrgård) som hjälp och sällskap och att äfven undervisa minderåriga barn under sommarmånaderna. Svar till »Officersdotter». Partille 29.

INACKORDERINGAR

INACKORDERING erhålles å litet trefligt hvilohem å landet. Elektr. ljus m. m. Begär prospekt och ref. Syster Elsa Fröding, Skultorp.

I GODT LANDTHEM önskar flicka i 30-års åldern under sommaren inackordering, och därvid deltaga i skötsel af trädgård äfven som i lättare hushållsgöromål mot reduceradt pris, helst i Uppland eller Södermanland. Svar till »G. M.», under adr. S. Gumaelii Annonnsbyrå Stockholm f. v. b.

INACKORDERING. I gammalt trefligt hem med stor trädgård, beläget i naturskön mindre stad emottages några sommargäster. Godt bord, moderata priser. Adr. Ankerup H. Enquist, f. Osterman. O. Köpmangatan 9, Karlskrona.

GOD skolundervisning på landet erhålles i höst för 2 flickor i prästgård nära Göteborg att läsa 4:de kl. kurs vid kvinnl. läroverk. Eventuellt 2 flickor att läsa 2:dra förberedande. Svar till kyrkoherde H. Sellgren, adr. Kungälv.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohe

beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

Inackordering.

För 18-årig bildad och musikalisk flicka sökes inackordering som familjemedlem under juli ev. aug. å större gods eller i annan bättre familj där ungdom finnes och tillfälle till bad gifvas. Sv. t. »H. B.», p. r. Hasslarp.

Gymnastikdirektörsexamen
 afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar i sept.
 Prosp. Major J. G. Thulin, LUND.

GÖTEBORGS GYMNASIEN

Fullständigaste utbildningskurs i MASSAGE och SJUKGYMNASTIK. Begränsat elevantal. Gedigen utbildning. Sju lärare, varav tre läkare och en kvinnlig gymnastikdirektör. **Begär prospekt!**

Vid Professor Unmans Institut börjar den 14 Sept. ny (ettårig) kurs i Massage och sjukgymnastik. **Begär prospekt.** Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

D:r A. KARSTEN
 Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut
 Kungsgatan 60, STOCKHOLM.
 Behandling af **reumatiska åkommor**

Blondt hår
 bibehålles och blekes med Eau de Toilette. Pris kr. 13:50 + porto. Franska Parfymmagasinet, Hofleverantör, 21 Drottninggatan, Stockholm.

Mot grått hår och mjäll.
 Härmed meddelas att det utmärkte och så mycket efterfrågade hårvattnet mot grått hår som förhindrar hårafall och fullständig borttagning av mjäll och som i öfver 40 års tid förts i Fanny Gelins Parfymmagasin, Malmögatan 5, Sthlm, numera fås under adr. Firma Fanny Gelin, Norrviken, Rikst. Norrviken 14. Pris 6:— kr. fraktfritt.

Underlivslidande
 och dylikt undgåsbäst genom bruk af lifmoderspruta. Pris 15, 19, 23 kr., med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpligaste lösning är Noliberpulver 5 kr. pr ask. Lifmoderspegel 3, 5 och 10 kr. Prislista mot 10 öre porto.

CARL G. SCHRÖDER,
 Möllevångsgatan 53 b, Malmö.

Generande hårväxt
 ansiktet och på kroppen aflägsnas fort och smärtfritt med roten genom bruket af **SERRAIL**. De hårbildande papillerna dö och håret försvinner därigenom för alltid. Oskadligt äfven för den ömtåligaste hud. Bättre än Elektrolys, som ofta skadar nerverna. Pris med bruksanvisn. Kr. 3:—.
Parfumeri Ravissanté.
 Drottninggat. 26, Malmö 6.

Kroketspel, Trädgårdsgungor, Gymnastikredskap m. m. Förstklassigt utförande, lägsta priser. Begär prislista idag.
Th. P. Pålsson,
 Stockamöllan. Telefon.

FREJAMI - PASTILLERNA
 skänka lindring och baf vid hals och bröståkommor

Göteborgs nya Husmodersskola
 Södra Allégatan 2 A - Rikst. 106 24
Husmoderskurs på 1 termin för unga bildade flickor börjar d. 11 sept. 1918
 Prospekt och upplysningar på begäran. *Elvira Friberg, Hildegard Friberg.*

Båstads Hjälpension för flickor
 börjar sitt sjunde läsår den 10 sept. 1918. Attaklassig flickskola. Hemskola. Företräde lämnas åt elever, som under uppväxtåren äro i behof af ett verkligt hem. Anmälningar mottagas af Föreståndarinnan, fröken Bertha Jönsson, som äfven lämnar vidare upplysningar.

Elfkullens Husmodersskola,
 Jemshögby, börjar sin 15:de kurs 20:de september. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konditorivaror och slöjd såsom väfnader, linne- och knutsöm, knypling m. m. Prospekt mot dubbelt porto. Adr. till 1 sept. Smedby. *Selma Gustafsson, Föreståndarinnan.*

Enskilda Gymnasiet
 Styrmansgatan 22-24, Stockholm.
 Samskola. Studentexamen tages på 2 år af dem, som aflagt realskoleexamen eller äga motsvarande kunskaper. Realskoleexamen på 1 1/2 år af dem, som genomgått folkskola. Ingen inträdespröfning. **Begär prosp. Styrelsen.**

Andrea Eneroths Högre Handarbetsseminarium
 Kommendörsgatan 32, 1 tr. Stockholm.
 Af Kungl. Maj:t godkänd, högre handarbetslärarinneutbildning med statsanslag. Högre och lägre kurser på 1, 1 1/2 och 2 år. Ansökningar till inträde vid seminariet, som börjar sitt 12:e arbetsår den 2 sept. mottagas nu och till 15 aug. skriftligen under ofvanstående adress. Prospekt ändas på begäran.

För Kindergården och småskola
 utbildas lärarinnor i Uppsala Ensk. Läroverks seminarieklass. Kursens genomgång ger företräde vid ansökan till lärarinnekurs i huslig ekonomi vid Fackskolan i Uppsala. Prospekt genom vaktmästaren.
Josef Liljeblad, rektor. Carola Eneroth, föreståndarinnan.

Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.

Lärarinnekurs i matlagning och handarbete börj. 3 sept. Ansökan före 1 juli.
Lärarinnekurs i matlagning och lantbruk, med 2 term. i Fackskolan och 1 år å Brogård, börjar 3 sept. Ansökan före 1 juli. Ansökan till den lärarinnekurs endast för skolkök, som börjar i jan. 1919, insändes före 1 nov.
Lärarinnekurs i barnavård börjar 20 aug. Ansökan före 15 juli.
Husmoderskurs (matlagning, sömnad, hälsolära och barnavård), för flickor med högre skolbildning, börjar 26 aug.
Specialkurs (matlagning, klädsömnad, konsthistoria) börjar 20 aug.
Praktisk yrkeskurs för utbildning af husmödrar och kokerskor börjar 20 aug.
Kurs för matlagning i storkök (vid regementen och andra offentliga anstalter) börjar den 2 sept. Friplatser och stipendier. Ansökan före 15 juli.
 Lantbruksskolan Kumlan börjar vinterkurs omkr. 1 nov. Friplatser och statsunderstöd.
 Tryckt program N:o 27 på begäran gratis och franco.
Inspektor: Professor O. Hammarsten.
Föreståndarinnan: Fröken Ida Norrby.

Utmärkta organ
 för
annonsering i landsorten
 äro följande tidningar:

- Arvika:** Arvika Tidning.
- Avesta:** Avesta-Posten.
- Borlänge:** Borlänge Tidning.
- Borås:** Borås Tidning.
- Eksjö:** Eksjö-Tidningen.
- Engelholm:** Engelholms Tidning.
- Eskilstuna:** Eskilstuna-Kuriren.
- Falun:** Falu-Kuriren.
- Gefle:** Gefle-Posten.
- Halmstad:** Hallandsposten.
- Hedemora:** Södra Dalarnes Tidning.
- Hälsingborg:** Hälsingborgs Dagblad.
- Härnösand:** Härnösands-Posten.
- Höganäs:** Höganäs Tidning.
- Jönköping:** Smålands Allehanda.
- Kalmar:** Barometern.
- Karlskrona:** Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad:** Karlstads-Tidningen.
- Katrineholm:** Katrineholms-Kuriren.
- Kristinehamn:** Ansgarii-Posten.
- Landskrona:** Landskrona-Posten.
- Linköping:** Östgöten.
- Luleå:** Norrbottens-Kuriren.
- Malmö:** Skånska Aftonbladet.
- Mariestad:** Tidning för Skaraborgs Län.
- Mora:** Mora Tidning.
- Norrköping:** Östergötlands Dagblad.
- Nyköping:** Södermanlands Nyheter.
- Nässjö:** Nässjö-Tidningen.
- Oskarshamn:** Oskarshamns Tidningen.
- Skövde:** Skaraborgs Läns Annonsblad.
- Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.
- Trelleborg:** Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalla:** Bohuslänningen.
- Umeå:** Västerbottens-Kuriren.
- Uppsala:** Tidningen Upsala.
- Visby:** Gotlänningen.
- Västerås:** Vestmanlands Läns Tidning.
- Växiö:** Smålands-Posten.
- Ystad:** Södra Skåne.
- Örebro:** Örebro Dagblad.
- Örnsköldsvik:** Örnsköldsviks-Posten.
- Östersund:** Jämtlands-Posten.
- Östhammar:** Östhammars Tidning.

BENNO BECKEMANS
 FOTOGRAFISKA MAGASIN
 15 DROTTNINGGATAN 15
 STOCKHOLM.
FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

Vid Aringsbergs Hjälpension
 för flickor börjar höstterminen den 31 aug. Undervisning meddelas i alla skolämnen samt i musik. Härligaste läge vid skog och sjö, 1 1/2 km. från Alfvesta järnvägsstation. Prospekt sändes på begäran. Aringsberg, Alfvesta. Rikstelefon Alfvesta 104. *Elsa Kjellander.*

BENNINGE HEMSKOLA
 Adress **Strengnäs.**
 Husmoderskurs 20 Juli—1 Dec. Undervisning i matlagning, bak, konservering, sömnad, väfning, tvätt m. m.
 Kökskurs, 4 veckor. Endast 12 elever mottagas i år på samma gång.
 Landthushållskurs 4 Dec. 1918—4 Mars 1919. Vidare upplysning enligt adress som ofvan.

Herrsätra Skolgård,
 8-klassig elementarskola för flickor, hjälpension, förlagd till Molstaberis landtegendom, Mölnbo.
 Infödd tyska, skolköklärarinna, exam. musiklär.
Anna Sundin.
 Adr. Molstaberis, Mölnbo. Riks. Mölnbo 4. 2 sign.

Husmodersskolan i Karlstad
Konserveringskursen börjar den 16 augusti och pågår 1 vecka omf. inläggning af bär, frukt och grönsaker.
Årskursen börjar den 16 augusti och omf. matlagning, bakning, garnering och uppläggning, konservering, linne- och klädsömnad, (barnavård — teoretisk och praktisk) samt födoämnes-, hälso- och sjukvårdslära m. m.
Halfårskursen börjar den 24 augusti och omf. matlagning, bakning, linne- och klädsömnad, födoämnes och hälsolära m. m.
Sex veckorskursen börjar den 24 augusti och omf. matlagning och bakning.
 Helinackordering erhålles inom skolan. Vacker trädgård. Tidsenliga lokaler med värmeledning, elektriskt ljus, badrum. *Nybyggt elevhem.* Prospekt på begäran. Riks 8 12.

Institutet för Kvinnliga Läkareassistenter
 Nytorngatan 23 A, Stockholm.
 börjar ettårig utbildningskurs för kvinnliga sjukgymnaster den 22 aug. 1918. Grundlig undervisning af kompetenta lärare. Godkänd kurs medför — till skillnad från kurser vid andra institut — en fullgod kompetens som läkareassistent. Afgift 700 kronor. **Begär prospekt**

Crème Alma,
 mot röda näsor, följer rodnaden och återställer huden i normalt skick. Blekande och lifgivande. Pris 6:— kr. + porto.

Crème Rhodos,
 mot pormaskar, oren, fet hud och små kvisslor. Pris 4:— kr. + porto.

MARIA ENQUIST,
 Institut för skönhetsvård och plastiska operationer. Biblioteksgatan 6-8, Stockholm. Råd gifvas kostnadsfritt, och förfrågningar besvaras af mig.

Obs! Cyklister. Obs!
 Hvarje innehafvare af en cykel bör från och med i dag börja använda det nya tättningsmedlet för alla slags cykelslangar.

"CYCKLON"!
 »Cycklon» har under nu pågående världskrig visat sig vara oersättlig för cyklister.
 Hvilka äro fördelarna att använda »Cycklon»?
 Jo! man behöver ej ligga på landsvägarna och laga sina ringar, det har ej någon betydelse om en spik eller annat skarpt föremål intränger i ringen. »Cycklon» gör gamla ringar användbara, hvilket är en stor fördel i dessa tider när man ej för penningar kan få köpa en ordentlig cykelring.
 Pris pr ask Kr. 1:—, fem askar sändas fraktfritt mot Kr. 5:—, som uttages pr efterkräf.
 Tillskrif i dag
VARUAFFÄREN, NORRKÖPING.
 Obs! Aterförsäljare hög rabatt.

Unga flickor
 som efter afslutade skolstudier stå tveksamma inför valet af lefnadskall, studera Kvinnligt Yrkesregister! Ni skola där finna en god vägledning. Kv. Yrkesreg. erhålles i boklädorna samt å Kv. Yrkesregisters exp. Vasagatan 50. Pris 2 kr. Porto till landsorten 20 öre.
 Klipp annonsen!

Barnsköterskurs
 vid Flensburgska Vårdanstalten för späda barn i Malmö börjar den 1 sept. 1918. Kursen är ettårig. Ansökningshandlingar torde insändas snarast och senast före nästkommande juli månads utgång till Anstaltens öfverläkare. För antagning till elev fordras med läkarebetyg styrkt godt hälsotillstånd, fyllda 18 år, och elementarskolebildning eller motsvarande skolbildning (betygsafskrifter) samt rekommendation af två trovärdiga personer.
 Afgiften 150 kr. erlägges vid antagningen. Närm. upplysningar meddelas af Husmodern.
 Öfverläkaren.

SJU
 dagar i veckan
 läses en annons i
IDUN
 Idun utgives denna vecka i A och B.